

1 § Justering av protokoll

Justerades protokollen för den 13 och 14 januari.

2 § Utökning av antalet suppleanter i trafikutskottet

Valberedningen hade, enligt ett till kammaren inkommet protokollsutdrag, tillstyrkt att antalet suppleanter i trafikutskottet skulle utökas från 24 till 25.

Kammaren medgav denna utökning.

3 § Val av extra suppleant i trafikutskottet

Företogs val av extra suppleant i trafikutskottet.

Kammaren valde i enlighet med valberedningens förslag till

suppleant i trafikutskottet

Lars-Axel Nordell (kd)

4 § Anmälan om fördröjt svar på interpellation

Till riksdagen hade inkommit följande skrivelse:

Interpellation 2008/09:224

Till riksdagen

Interpellation 2008/09:224 Tvångsförvaltning av hyresfastighet och hyresgästs rättigheter

av Carina Adolfsson Elgestam (s)

Interpellationen kommer att besvaras fredagen den 13 februari 2009.

*Svar på
interpellationer*

**5 § Svar på interpellation 2008/09:240 om Argentinas hantering av
rättegångar mot diktaturens mordanklagade**

Anf. 1 Utrikesminister CARL BILDT (m):

Herr talman! Otto von Arnold har frågat mig på vilket sätt jag är beredd att verka för att diktaturens mordanklagade i Argentina ställs inför rätta och vilka åtgärder jag avser att vidta för att vi ska få veta sanningen bakom Dagmar Hagelins och Svante Grändes ofrivilliga försvinnanden.

År 2005 upphävde Argentinas högsta domstol amnestilagarna, vilket åter öppnade vägen för åtal av de ansvariga för militärdiktaturens brott mot de mänskliga rättigheterna. Sverige välkomnade detta. Vi för en dialog med Argentinas regering om mänskliga rättigheter och bevakar särskilt det tragiska fallet med Dagmar Hagelin. Ambassaden i Buenos Aires följer utvecklingen och rapporterar om ärendet. Inom EU har vi nyligen beslutat att stärka MR-dialogen med Argentina.

Sedan Dagmar Hagelins försvinnande bevakar Sverige ärendet gentemot argentinska myndigheter och domstolsväsendet – främst via ambassaden i Buenos Aires – och via kontakter med fadern Ragnar Hagelin. De kommande rättsprocesserna mot Alfredo Astiz och andra åtalade för brott begångna under militärdiktaturen kommer förhoppningsvis att bringa ökad klarhet kring Hagelins, Grändes och tusentals andra ofrivilliga försvinnanden under militäråren.

Anf. 2 OTTO VON ARNOLD (kd):

Herr talman! Jag tackar utrikesministern för svaret, och jag skulle vilja ställa några följdfrågor. Det är nu 30 år sedan det tragiska försvinnandet skedde. Jag undrar lite grann vilka åtgärder Sverige har vidtagit inom diplomatiska påtryckningar för att få i gång saken. Uppenbarligen har det inte varit riktigt fruktbarande.

Vi ser att sådana länder som Spanien, Italien och Frankrike har försökt få Astiz utlämnad. Frankrike har dömt honom för mord.

Vad borde vi ha gjort, och vad kan vi göra?

Anf. 3 Utrikesminister CARL BILDT (m):

Herr talman! Väldigt mycket har gjorts. Dagmar Hagelin försvann 1977. Det är länge sedan. Jag kan säga att jag delvis var med i handläggningen av en regering som satt i Sverige för väldigt länge sedan, mer än en kvarts sekel sedan, när vi sysslade med denna fråga. Då stod den mycket högt upp på den politiska dagordningen, och de politiska förhållandena i Argentina var helt annorlunda. Under alla successiva regeringar som vi har haft i Sverige sedan dess har vi försökt skapa klarhet i vad

som inträffade. Det visste vi praktiskt taget ingenting om då. Det vet vi mer om i dag. Därefter gäller det att ställa de ansvariga, framför allt Astiz, inför rätta.

Det har gått fram och tillbaka i takt med att den politiska utvecklingen i Argentina har förändrats åt olika håll. Men det vi nu får säga är att de ansvariga sitter häktade i väntan på rättegång. Vi kan bara hoppas att den rättegången kommer att komma i gång och att den kommer att leda till fällande domar i Argentina. Så många andra möjligheter står oss icke till buds.

Anf. 4 OTTO VON ARNOLD (kd):

Herr talman! Tack så mycket, utrikesministern!

Det är väl uppenbart att det argentinska rättssystemet i alla fall hitintills inte har haft förmåga att hantera den här situationen. Astiz har varit häktad och frikänd och är nu häktad igen. Har vi verkligen fått några garantier för att man kommer att ta upp denna rättegång? Eller kommer man att förhålla det av inrikespolitiska skäl? Har utrikesministern fått några garantier i det här fallet?

Anf. 5 Utrikesminister CARL BILDT (m):

Herr talman! Nej, vi har mig veterligt inte fått några garantier för detta, och inte heller tror jag, om vi skulle få det, att det är så mycket att lita på. Detta är väldigt mycket beroende av det argentinska rättssystemet och av Argentinas politiska utveckling. I dag är Argentina en demokrati. Vi kan ha synpunkter på olika delar av den argentinska politiken, men det är en demokrati.

Vi har haft långa skeden då det inte har varit fallet, och vi har haft långa skeden då Argentina självt har brottats med frågan om ansvar för allt det som inträffade under denna period och där Dagmar Hagelins öde, som engagerar oss därför att det handlar om en person med bakgrund i vårt eget land, dessvärre bara är en liten skärva i en mycket större tragedi som drabbade oerhört många fler människor. Frågan om att komma till rätta med detta, ansvaret och till detta förknippade andra frågor har varit det dominerande som det argentinska samlade politiska systemet har försökt arbeta med under decennierna som har gått. Men successivt, som det ofta är i sådana här fall, rör det sig trots allt framåt.

Vi kan gå tillbaka några decennier. Vi trodde förmodligen aldrig att vi skulle kunna få klarhet i vad som inträffade med Dagmar Hagelin. Efter det att vi fick mer kunskap om vad som faktiskt inträffade trodde vi kanske aldrig att vi skulle få reda på vem som var ansvarig. Det vet vi nu. Vi trodde förmodligen aldrig att vederbörande skulle ställas inför rätta. Där är vi i dag.

Även om i ett fall som detta både klarläggandets och rättvisans kvarnar mal med oändlig långsamhet är det värt att notera att de faktiskt mal.

Anf. 6 OTTO VON ARNOLD (kd):

Herr talman! Jag tycker att det är glädjande att det går framåt. Det har ändå gått 30 år. Det här är ett väldigt tragiskt fall, och det är alltså 30 000 personer som har försvunnit. Tyvärr är det här sådant som händer inte bara i Argentina utan även i andra mer eller mindre totalitära stater runt omkring oss.

Prot. 2008/09:59
20 januari

*Svar på
interpellationer*

Nu är vi medlem i Europeiska unionen, och Lissabonfördraget, med de fördelar som det för med sig på rättsområdet, kommer förhoppningsvis att kunna stärka det europeiska handlingsområdet. Borde vi då inte inom EU genom stöd av folkrätt och internationella konventioner försöka få en snabbare hantering? Vi får troligtvis en större tyngd genom att agera gemensamt. Vi har ju Frankrike, Spanien och Italien med oss.

Anf. 7 Utrikesminister CARL BILDT (m):

Herr talman! Vi har för närvarande en situation där Astiz sitter häktad i avvaktan på rättegång. Jag tror att det är svårt att med internationella diplomatiska åtgärder ingripa i hur snabbt den rättegången kan börja. Jag saknar insikt i detaljerna om detta. Vi måste ha ett element av förtroende för att det argentinska rättssystemet tar itu med detta men också en respekt för att även om detta är det fall som vi är engagerade i är det, som erinrades, 30 000 andra fall som man också måste ta upp som en del av en större tragedi.

Vi vill se till att den ansvarige för Dagmar Hagelins försvinnande, som dessutom inte bara är ansvarig för Dagmar Hagelins försvinnande utan som har ett mycket tungt ansvar för ett mycket stort antal försvinnanden, ställs inför rätta. Det finns många fler i Argentina som kräver att detta sker än vad det finns i Sverige, men vi ska lägga vår röst i dessa. Jag tror inte att vi kan ställa i utsikt några dramatiska förändringar i den argentinska processen.

Överläggningen var härmed avslutad.

6 § Svar på interpellation 2008/09:233 om aktiv jämställdhetspolitik

Anf. 8 Integrations- och jämställdhetsminister NYAMKO
SABUNI (fp):

Herr talman! Eva-Lena Jansson har frågat mig om jag avser att vidta några åtgärder, exempelvis utbildning för hela regeringen, i syfte att säkerställa en aktiv jämställdhetspolitik.

Inledningsvis vill jag understryka att jag delar Eva-Lena Janssons ståndpunkt att ett aktivt samordningsarbete är nödvändigt för att jämställdhetspolitiken ska få genomslag. Att handläggare och chefer i Regeringskansliet har kunskap om jämställdhet och verktyg i jämställdhetsarbetet är självklart av stor vikt. Sedan flera år pågår också ett systematiskt arbete med att genomföra jämställdhetsintegrering i Regeringskansliet.

Regeringen har beslutat om en övergripande plan för genomförande av jämställdhetsintegrering i Regeringskansliet som sträcker sig till 2010. Utgångspunkten är att arbetet ska bidra till att kvalitetssäkra regeringens politik ur ett jämställdhetsperspektiv. Den övergripande planen kompletteras med handlingsprogram. I handlingsprogrammen fastställs mål som anger vilka resultat som ska uppnås i arbetet med jämställdhetsintegrering i Regeringskansliet. Det nuvarande handlingsprogrammet omfattar åren 2008–2009 och har fokus på propositioner, myndighetsstyrning samt EU-arbetet.

För att säkerställa en aktiv jämställdhetspolitik erbjuds kontinuerligt alla anställda i Regeringskansliet grundläggande jämställdhetsutbildningar och särskilda metodutbildningar inom ramen för Regeringskansliets ordinarie utbildningsutbud. Vidare finns specifika block om jämställdhet och jämställdhetsintegrering med i Regeringskansliets introduktionsutbildning för nyanställda och i kommittéutbildningen som erbjuds alla kommittéanställda. Med stöd av EU-programmet Progress har nyligen två jämställdhetsutbildningar genomförts riktade till chefer respektive analysfunktioner i Regeringskansliet.

I enlighet med jämställdhetsintegrering som strategi har respektive statsråd ansvar för jämställdhet inom sina områden. På respektive departement finns en eller flera jämställdhetssamordnare som fungerar som ett stöd och verkar för att samordningen av departementets jämställdhetsintegreringsarbete fungerar.

Avslutningsvis vill jag försäkra Eva-Lena Jansson att regeringens arbete präglas av en aktiv jämställdhetspolitik. Den ekonomiska satsningen på jämställdhet har möjliggjort en lång rad särskilda insatser inom flera områden.

Anf. 9 EVA-LENA JANSSON (s):

Herr talman! Tack, Nyamko Sabuni, för svaret!

På regeringens hemsida framgår det av ansvarsfördelningen att det är jämställdhetsministern Nyamko Sabuni som har ansvar för samordningen av regeringens jämställdhetsarbete. Hur denna samordning i praktiken går till framgår däremot inte. Även om statsrådet har försökt ge ett svar blir det i alla fall inte för mig tydligt på vilket sätt denna samordning sker mer än att det finns samordnare på varje departement.

Av regeringens egen analys av statsbudgeten framgår det att män gynnas framför kvinnor av den ekonomiska politiken. Den ekonomiska klyftan mellan kvinnor och män ökar därför. Detta syns särskilt tydligt i gruppen ensamstående föräldrar. En ensamstående pappa har 63 100 kronor mer per år att röra sig med än vad en ensamstående mamma har.

Förändringarna i a-kassan och sjukförsäkringen slår extra hårt mot kvinnor, framför allt eftersom kvinnor ofta är deltidsarbetslösa, nu inte längre kan fyllnadsstämpla och inte heller garanteras ett heltidsjobb. De minskade ersättningarna i sjukförsäkringen drabbar också kvinnor i större utsträckning, eftersom det är fler kvinnor än män som är sjuk-skrivna.

När kommuners och landstings minskade skatteintäkter inte blir kompenserade av regeringen drabbar också det kvinnor extra hårt, eftersom majoriteten av de anställda i den gemensamma sektorn är just kvinnor. Fler varsel där innebär att fler kvinnor blir arbetslösa. Men också en majoritet av brukarna – framför allt inom äldreomsorgen – som är beroende av välfärdsverksamhet utförd av kvinnor drabbas därmed i dubbel omfattning.

Då blir min fråga till statsrådet som nu påstår att det finns en samordning: På vilket sätt har diskussionen om minskade bidrag till kommuner och landsting analyserats ur ett jämställdhetsperspektiv utifrån att man säger att det pågår en sådan samordning?

Statsminister Fredrik Reinfeldt gav i en debatt svaret till Maria Wetterstrand att kvinnor inte förlorar på regeringens politik därför att de är kvinnor, utan att det är för att de tjänar mindre, jobbar mindre och äger mindre. Per definition har vi en statsminister som vet att hans politik gynnar dem som tjänar mest, jobbar mest och äger mest, det vill säga männen. Då har man gjort en analys av hur politiken kommer att fördela insatserna. Därmed har man också medvetet missgynnat kvinnor. Då blir min fråga: Borde det inte finnas ett intresse från statsrådet att hela regeringen får utbildning, inte bara tjänstemännen?

Det finns en utredning som den förra regeringen tillsatte som heter *Plats på scen*. Den handlar om hur kvinnor i större utsträckning skulle kunna vara delaktiga i framför allt scenkonsten. Utredningen har presenterats, lagts fram. Men trots att vi har haft en borgerlig regering under två år som säger sig ta jämställdheten på allvar, har man inte gjort någonting åt den här utredningen. Min fråga till statsrådet blir på vilket sätt man på kulturområdet har implementerat jämställdhetsintegrering, för jag kan inte se att den har fått de konsekvenser som statsrådet pekar på.

Det nuvarande handlingsprogrammet omfattar åren 2008–2009, enligt statsrådet. Det betyder att 2007 inte har omfattats av den här politiken med fokus på propositioner, myndighetsstyrning samt EU-arbete.

En motion som jag har lagt fram och som vi har drivit från Socialdemokraternas sida tidigare handlar om sexköpslagen som finns i Sverige. Min fråga är: Kommer statsrådet att aktivt driva den typen av implementering och jobba för att en sådan lag också ska kunna komma i fråga i EU? Det skulle jag vilja veta.

Anf. 10 FINN BENGTSSON (m):

Herr talman! Tack, interpellanten, för att vi får möjlighet att prata jämställdhetspolitik! Och tack, statsrådet, för svaret! Det var väldigt tydliggörande. Den formella delen av jämställdhetsarbetet sker alldeles utmärkt på Regeringskansliet, enligt vad jag läser ut av statsrådets svar.

Det finns tre frågor som jag skulle vilja fundera över i samband med praktiskt jämställdhetsarbete med tanke på hur interpellationen är utformad. Den handlar ju om kvinnoyrken och kvinnoyrkens problem. Ett sådant hänför sig till lön, ett annat till rationell hushållning av statsfinanserna i ett svårt finansiellt läge och det tredje till vem som är arbetsgivaren.

På den första punkten som gäller lönen har man räknat fram att det tredje jobbskatteavdraget som alliansregeringen nu inför innebär en inkomstförstärkning för dem i typiskt kvinnodominerade yrken, till exempel sjuksköterskor, med nästan 10 procent. Då ska vi komma ihåg att i valrörelsen lyckades facket förhandla sig till ½ procent. Att lyfta upp lönerna är en väldigt viktig jämställdhetsfråga i praktiska termer, och det gör man faktiskt med alliansens skattepolitik som riktar sig till framför allt de med små och medelhöga inkomster.

När det gäller det andra, ett rationellt hushållande av statsfinanserna, är det ganska intressant att konstatera att Sveriges Kommuner och Landsting uppenbarligen har hållit igen en rapport där man tänkte presentera sitt i och för sig rättmätiga behov att få statsunderstöd. Den hölls igen på grund av att den visar utvecklingen från 1980 till 2005, att Sveriges Kommuner och Landsting fick en närmast 50-procentig ökning av väl-

färden som inte fullt ut kan motiveras av befolkningsförändringar. Sveriges Kommuner och Landsting har alltså varit relativt välförsedda i ett svårt finansiellt läge som drabbat såväl kommuner och landsting som staten. Att i det läget bara önska mer pengar in i en apparat som inte fullt ut är effektiv vidhåller jag kan vara det största straffet för dem som är anställda av den apparaten, det vill säga de som jobbar med välfärd i offentlig sektor.

Till det sista måste man också lägga allianspolitikens strävan efter en större mångfald av utförare. En mer effektiv välfärd skapas genom konkurrens, en konkurrens som förstås, viktigast sett ur medborgarnas synpunkt, leder till en mer effektiv välfärd och en större valmöjlighet inom ramen för den välfärd som är solidariskt finansierad. Som svar på interpellantens frågeställning leder det till en mycket större möjlighet för framför allt dem i kvinnodominerade yrken att välja arbetsgivare, till skillnad från om de fastnar hos en närmast monopolarbetsgivare, där de har ett mycket sämre förhandlingsläge.

Nu när Socialdemokraterna tänker sig att samregera med Vänsterpartiet vill jag påminna om att Vänsterns lösning på detta är att skjuta till närmare 200 000 nya jobb som alla ska drivas av det offentliga. Det är verkligen en cementering av arbetsgivarmodellen där man har en arbetsgivare att förhandla med. På vilket sätt detta stärker arbetstagarna, i det här fallet i kvinnodominerade yrken, är för mig en fullständig gåta.

Herr talman! Det här var tre exempel på hur alliansregeringen för fram ett annat synsätt på andra arenor som måste möta jämställdheten i praktiska termer. När det gäller interpellantens slutfråga och vädjan om att regeringen ska sitta på utbildningsbänken kanske det är Socialdemokraterna och inte minst Vänsterpartiet, när man ska ingå i koalition, som borde sitta på något slags utbildningsbänk för en annan typ av politik som leder till just möjligheten för dem med små och medellåga inkomster att få mer i plånboken. Detta gäller framför allt i kvinnodominerade yrken.

Man måste också förstå värdet av en större mångfald som utför den solidariskt finansierade välfärden så att vi får en bättre effekt av skattekonorna och därmed också tryggar möjligheten till fler arbetsgivare för, just som jag sade, mest kvinnodominerade yrken.

Anf. 11 Integrations- och jämställdhetsminister NYAMKO

SABUNI (fp):

Herr talman! Jag fortsätter där Finn Bengtsson slutade och påminner återigen Eva-Lena Jansson om det som statsministern gav uttryck för i sitt svar: Det är inte denna regering som har låst in kvinnor i vissa branscher där det inte ges högre löner. Det är inte denna regering som har låst in kvinnor i branscher där det råder monopol. Det är inte denna regering som har låst in kvinnor i branscher där det inte är möjligt att göra karriär.

Den förra regeringen, som Eva-Lena Jansson stödde, gjorde absolut ingenting för att komma till rätta med dessa problem.

Vi har skapat möjligheter för kvinnor att kombinera yrkesliv och arbetsliv. Vi har under vår tid sett till att fler deltidsarbetande kvinnor nu arbetar heltid. Vi har sett till att kvinnor tjänar mer i dag än de gjorde

Prot. 2008/09:59

20 januari

*Svar på
interpellationer*

under den tid som Eva-Lena Janssons parti satt i regeringen. Kvinnors löner har faktiskt ökat i snabbare takt än männens löner.

Med det sagt ska jag svara på de ytterligare frågor som Eva-Lena Jansson ställde. Hur fungerar samordningen av jämställdhetsarbetet i Regeringskansliet? Jag har ansvaret att samordna det. De flesta frågor av relevans som bereds inom Regeringskansliet bereds också på Integrations- och jämställdhetsdepartementet, på enheten och så vidare upp till min nivå. Jag tror dock inte att Eva-Lena Jansson vill se ett system där jämställdhetsministern med samordningsansvar är den enda som kan jämställdhetsfrågor och bryr sig om dem. Vi ser därför till att varje departement är försett med kunnig personal för att kunna garantera att betänkanden, utredningar, propositioner, Departementsserien och annat har detta jämställdhetsperspektiv.

När det gäller kulturen gick Kulturdepartementet kanske inte vidare med utredningen *Plats på scen*. Men Eva-Lena Jansson kanske har missat att kulturministern och jag redan 2007 avsatte 9 miljoner kronor till jämställd scenkonst. Pengar finns alltså tillgängliga att söka för alla som jobbar med scenkonst för att få bättre jämställdhet där.

Sexköpslagen ska utvärderas. Tanken är att vi ska se vilka effekter den har fått, hur den har hjälpt att få bort prostitution i vårt land och om den kanske också har hjälpt när det gäller människohandel för sexuella ändamål. Vi får dock inte glömma att om prostitutionen har minskat i vårt land kan vi eventuellt ha exporterat sexköpande män till andra länder. Det måste vi också ta hänsyn till. Allt detta ska utvärderas – inte i syfte att avskaffa lagen utan i syfte att förstärka och förbättra den om det skulle behövas. När vi har alla fakta på hand, Eva-Lena Jansson, blir det mycket lättare för oss i Sverige att kunna marknadsföra lagen utomlands. I dag har vi inte tillräckliga fakta för att kunna göra det. Jag tror inte att vi gör lagen en tjänst om vi går ut och marknadsför den utan konkreta resultat av vad lagen har lett till.

Eva-Lena Jansson hade många frågor, men jag tror att jag har besvarat alla. Annars får jag återkomma i nästa inlägg.

Anf. 12 EVA-LENA JANSSON (s):

Herr talman! Några av de frågor som jag tyckte var centrala var: Hur har man i Regeringskansliet via samordning analyserat det faktum att mindre pengar till kommuner och landsting får stora effekter för flertalet kvinnor som är anställda där men också för brukarna? Vilket jämställdhetsperspektiv har regeringen haft när den har gjort detta och bedömt att det inte behövs några resurser trots att Sveriges Kommuner och Landsting har begärt ökade anslag och så sent som den 19 december sade att pengarna behövs nu så att man inte ska tvingas säga upp och göra fler kvinnor arbetslösa?

När det gäller statsministerns uttalande handlade det om att politiken som den borgerliga regeringen genomför i huvudsak gynnar de välavlönade och dem som har stora förmögenheter eller äger mycket. Då kan man konstatera att eftersom kvinnor äger mindre och tjänar mindre missgynnas de av denna politik. Jag kan inte förstå att det har analyserats på annat sätt än att regeringen inte har något emot det.

När det gäller sexköpslagen har andra länder redan tagit efter och tyckt att den verkar fungera bra. Den har ett preventivt syfte och signalerar att kvinnan inte är någon handelsvara. Ingen människa ska vara en handelsvara, oavsett om man är barn, kvinna eller man. Vi känner också till att fler kvinnor och flickor utnyttjas via bland annat trafficking. Därför är det viktigt att driva denna fråga på Europainivå.

Vilka initiativ tänker statsrådet ta? Vilka frågor av övergripande karaktär kommer statsrådet att driva när det gäller jämställdhetsfrågor?

Statsrådet har tidigare uttalat att införandet av vårdnadsbidrag inte är ett jämställdhetspolitiskt inslag, men det har ändå införts av regeringen. Det är därför av vikt att veta på vilket sätt den här politiken harmoniserar med jämställdhet?

Det är av största vikt att de som är ministrar och därmed ansvariga på departementen också har erforderlig utbildning. Det var därför jag ställde frågan. Jag tolkar svaret som att det i princip är viktigt att alla som jobbar på departementen kan dessa frågor men att det inte är nödvändigt att varje enskild minister har utbildning, vilket jag efterfrågar. Jag tycker att det skulle kunna finnas en poäng i det, precis som tidigare jämställdhetsminister Margareta Winberg tyckte.

Anf. 13 FINN BENGTSSON (m):

Herr talman! Interpellationsdebatterna är så upplagda att jag nu har mitt sista inlägg. Därför lär jag inte få svar på de frågor jag riktade till interpellanten. Jag vill i alla fall inte ha det retoriskt eftersom jag inte själv kan svara.

Jag lyfte fram tre saker för konkret jämställdhetspolitik. Det handlar om att öka lönerna för kvinnorna, att se till att vi har sunda statsfinanser för att också ha en balans för dem som är mest utsatta i sin anställning i det som är våra skattebaser och att ha en mångfald av arbetsgivare i stället för en enfald, vilket försvagar arbetstagarens situation.

Detta verkar ha gått Eva-Lena Jansson spårlöst förbi. I stället talar hon om utbildning av regeringsledamöter. Jag undrar vilket som har mest effekt – att man faktiskt ser att det händer något i lönekuvertet, att man vet att statsfinanserna är sunda och därmed ger möjlighet till kommunal- och landstingsanslag från staten och att man har en mångfald av arbetsgivare att välja mellan i händelse av att man inte tycker att arbetsgivaren är den optimala.

Jag vill betona att tidskriften Fokus i sitt senaste nummer lyfte fram att Sveriges Kommuner och Landsting höll tillbaka en rapport för att man såg att man hade rätt välförsett i skafferiet när det gällde att möta krisen i förhållande till hur situationen var för ca 25 år sedan.

När det gäller ansvaret i en finanskris har vi tidigare i kammaren diskuterat var ansvaret ligger. Det är inte bara statens ansvar utan även landstingens och kommunernas. Man har skattevapnet i sin hand där också. I en del av Norrlandslänen har såväl kommuner som landsting höjt skatten. De är inte förvånande socialdemokratiskt styrda. Det motverkar naturligtvis den löneökning som staten ger genom tredje jobbskatteavdraget.

Det finns rätt mycket mer, herr talman, som Socialdemokraterna har att redovisa på jämställdhetsområdet i praktiska termer när man har skattevapnet i sin hand i kommuner och landsting – och i värsta fall tar över regeringsmakten – och successivt börjar höja skatterna för dem som har de lägsta inkomsterna. Det kan inte vara en bra jämställdhetspolitik givet att det kommer att drabba så många kvinnor.

Anf. 14 Integrations- och jämställdhetsminister NYAMKO
SABUNI (fp):

Herr talman! Jag är övertygad om att Eva-Lena Jansson och jag är överens om att vi inte ska ha olika skatter för män och kvinnor, det vill säga mansskatten. Då är det ganska lätt att förstå att när man sänker skatten, till exempel genom jobbskatteavdraget, kommer den som har högre lön att i kronor tjäna mer. I andel är det precis lika mycket. Det var det som statsministern pekade på. Den som har 25 000 i lön kommer att få fler kronor i behåll än den som har 15 000.

Det är denna arbetsmarknad som bland annat Eva-Lena Janssons parti har varit med om att skapa genom att behålla monopol, genom att inte skapa förutsättningar för kvinnor att kunna göra karriär, genom att inte skapa förutsättningar att åtminstone kunna byta arbetsgivare för att på det sättet kunna få upp lönen. Då kommer vi att se dessa problem i omvandlingen av politiken.

Det handlar lika mycket om sjukskrivningar. Det är främst kvinnor som är sjukskrivna. I förändringen av sjukskrivningar när det gäller rehabiliteringskedja och ersättningar kommer antagligen några kvinnor att drabbas eftersom det framför allt är de som är sjukskrivna.

I det här fallet är det viktigare att kvinnor erbjuds rehabilitering, att de blir sedda och att de kan komma tillbaka till arbetsmarknaden än att man förpassar dem till förtidspension där de får leva på 64 procent av sin lön.

Jag tror att kommuner, precis som all arbetsmarknad, måste följas upp i krisens tid. Det handlar om att följa processerna och utvecklingen för att kunna vidta förnuftigt avvägda åtgärder.

Kommunerna är inte lottlösa i år heller. I budgetpropositionen ser vi att fastighetsskatteavgiften är kommunal nu. Det innebär 1,7 miljarder till kommunerna detta år. Sänkt arbetsgivaravgift kommer att innebära 2,9 miljarder som kommer kommunerna till del. Sänkt arbetsgivaravgift för unga människor innebär 2,8 miljarder till kommunerna. Dessutom har vi övrig välfärd som de har fått och som innebär 1,5 miljarder.

Kommunerna har alltså resurser. Om kommunerna behöver åtgärder för att stimuleras i finanskrisens tider kommer, precis som för annan arbetsmarknad, sådana beslut att fattas, men de kommer att avvägas på ett bra och förnuftigt sätt.

Vad ska vi lyfta upp i EU-sammanhang?

Vi kommer att lyfta upp jämställd arbetsmarknad. Där är det viktigt att det händer saker. Jag har under min första tid fokuserat på att bekämpa mäns våld mot kvinnor, prostitution och människohandel. Nu jobbar vi för fullt när det gäller jämställd arbetsmarknad. Jag tror att det finns mycket att lära av andra, men också att lära ut så att vi får ett erfarenhetsutbyte mellan EU:s medlemsländer.

Vi kommer att fortsätta att diskutera och utbyta erfarenheter när det gäller åtgärder för att komma till rätta med mäns våld mot kvinnor. Vi kommer, inte minst, att diskutera och utbyta erfarenheter när det gäller hur vi kan bli bättre på att stimulera kvinnors företagande. Det ser väldigt olika ut i olika länder.

Arbetet inom de olika områdena pågår för fullt inom vårt departement och på andra relevanta departement i regeringen.

Det är framför allt de tre frågorna vi tänker lyfta upp när det gäller jämställdhet på EU-nivå under vårt ordförandeskap.

Anf. 15 EVA-LENA JANSSON (s):

Herr talman! Minskade skatteintäkter till kommuner och landsting ger ju inte ökat löneutrymme inom välfärdssektorn, snarare tvärtom.

Jag som tjänar 54 500 kronor får jobbskatteavdrag varje månad och märker knappt att jag får det. Det jobbskatteavdraget får man inte om man är arbetslös undersköterska eller vårdbiträde, pensionerad metallarbetare eller rent av arbetslös skogsarbetare.

När det gäller siffrorna för Sveriges Kommuner och Landsting konstaterar de att fastighetsskatten inte har något med statsbudgeten att göra. Ökningen är känd sedan länge av kommunerna och har därför funnits med i tidigare budgetunderlag. Sveriges Kommuner och Landsting säger att man behöver mer pengar nu för att slippa säga upp människor.

Statsrådet säger att det finns en samordning för jämställdhetsfrågor. Hur har man analyserat att kommuners och landstings minskade skatteintäkter får den effekten att fler kvinnor blir arbetslösa och att många av de kvinnor som har de här välfärdstjänsterna också kommer att drabbas av sämre service?

Det får jag inte något svar på.

När jag frågar om det inte vore av vikt att statsråden – inte bara de som jobbar på departementen – har erforderlig utbildning, får jag inte heller något svar på om statsrådet tycker att det är viktigt.

Det är glädjande att statsrådet har tagit vid i den förra regeringens arbete med trafficking och mäns våld mot kvinnor. Det arbetet har pågått länge, och det är viktigt att det fortsätter även om vi har bytt regering.

Införandet av vårdnadsbidraget kan med all respekt inte betecknas som en jämställdhetsreform. Det har också Nyamko Sabuni uttryckt här i kammaren.

Med det tackar jag för debatten.

Anf. 16 Integrations- och jämställdhetsminister NYAMKO

SABUNI (fp):

Herr talman! När det gäller den kommunala och landstingsstyrda verksamheten, precis som alla arbeten på arbetsmarknaden där fler riskerar att bli arbetslösa, jobbar regeringen för att stimulera att fler jobb skapas. Det är det enda sättet att garantera att människor, om de blir av med ett arbete, kan gå in i ett annat arbete.

På klassiskt manér, när man diskuterar med socialdemokrater, går man från att tala om löneskillnader till att börja tala om de arbetslösa och ersättningar eller bidrag.

Nu talar vi löneskillnader. Vilken utveckling har kvinnors löner haft under de två år som alliansen har haft regeringsmakten? Jag ska säga Eva-Lena Jansson att det har varit mycket bättre för kvinnor nu. De har fått lönehöjningar som inte ens facket har måttat med. Som Finn Bengtsson sade, har det inneburit 10–11 procents löneökning med löneskatteavdraget. Vi talar då om dem som arbetar. För den här regeringen är det viktigt att så många som möjligt ska arbeta. Det är det viktiga. Utgångspunkten är att man ska kunna försörja sig själv, inte att man ska bli försörd av staten vilket Eva-Lena Jansson verkar tycka är viktigare.

Med de orden tackar jag för debatten.

Överläggningen var härmed avslutad.

7 § Svar på interpellation 2008/09:164 om den principiella synen gällande utvisningar till Kongo-Kinshasa

Anf. 17 Statsrådet TOBIAS BILLSTRÖM (m):

Herr talman! Raimo Pärssinen har frågat mig dels om min principiella syn på utvisningar till Kongo-Kinshasa, dels vad jag avser att göra för att få till stånd en ändring av Migrationsverkets riktlinjer gällande Kongo-Kinshasa.

Låt mig först klargöra att regeringen inte utfärdar några riktlinjer för Migrationsverket i fråga om avvisningar eller utvisningar till Demokratiska republiken Kongo eller till något annat land. Migrationsverket och, sedan den 31 mars 2006, migrationsdomstolarna har att självständigt pröva asylansökningar och överklaganden. Migrationsöverdomstolen har som högsta instans ansvaret för prejudikatbildningen. Det innebär att regeringen inte längre är vägledande instans och således inte kan ge någon ledning om tillämpningen av bestämmelserna i utlänningslagen. Migrationsverket, migrationsdomstolarna och Migrationsöverdomstolen ska följa utlänningslagens regler. Den individuella prövningen av förutsättningarna i varje enskilt fall är en hörnsten i utlänningslagen. Statsråd får inte ingripa i eller uttala sig om hur myndigheter eller domstolar ska tillämpa lagen i enskilda ärenden.

Vad gäller Utrikesdepartementets reserekommendationer råder det inget motsatsförhållande i att avråda från besök i Demokratiska republiken Kongo och att se till att avvisade eller utvisade kongolesiska medborgare, som konstaterats sakna skyddsbehov, återvänder till hemlandet.

En avvisning eller utvisning av en asylsökande förutsätter enligt utlänningslagen att personen i fråga inte är i behov av skydd och inte heller av andra skäl ska beviljas uppehållstillstånd i Sverige. Återvändande till hemlandet ska föregås av en prövning av det eventuella skyddsbehovet. Det råder fri bevisprövning hos migrationsdomstolarna och det finns därför inga begränsningar av vilket underlag som någon av parterna får åberopa.

Utlänningslagens grunder för att bevilja uppehållstillstånd för asylsökande sträcker sig längre än vad våra internationella åtaganden kräver. Det är ändå inte några enkla bedömningar som myndigheter och domstolar har att göra när det gäller länder som Demokratiska republiken Kongo. Jag har ingen anledning att tvivla på att svenska myndigheter och

domstolar gör ovan nämnda prövningar i överensstämmelse med de grunder som finns i den svenska utlänningslagen.

Jag vill också hänvisa till mitt svar den 27 november 2008 på fråga 2008/09:281 av Sven Bergström, Centerpartiet om att Sverige utvisar personer till Kongo-Kinshasa, där jag bland annat redogör för Migrationsverkets vägledande beslut den 28 november 2008 där verket beviljade uppehållstillstånd för en kongolesisk kvinna på grund av skyddsbehov till följd av att det råder en inre väpnad konflikt i delar av Demokratiska republiken Kongo och att något inre flyktalternativ inte finns i det enskilda fallet.

Anf. 18 RAIMO PÄRSSINEN (s):

Herr talman! Jag tackar statsrådet för svaret.

Då har vi återigen en interpellationsdebatt här i kammaren som berör väldigt många människor och återigen att svar som visar tecken på att man gömmer sig bakom något.

Den här interpellationen handlar om Lys, 19 år, och hennes dotter Jessica, tre år, som har blivit utvisade till Kongo-Kinshasa. Det är ett land där det beskrivs förekomma godtyckliga avrättningar, massmord, tortyr och våldtäkter. Till det landet har Lys och Jessica blivit avvisade.

Statsrådet säger att regeringen inte kan lägga sig i detta. Naturligtvis kan regeringen inte lägga sig i ett enskilt fall. Men interpellationen är ställd ur en principiell vinkel.

Billström skriver att det innebär att regeringen inte längre är vägledande instans och inte kan ge någon ledning om tillämpningen av bestämmelserna i utlänningslagen.

Billström konstaterar också i svaret att det saknas skyddsbehov. Vi som har varit engagerade i frågan ställer frågan: Saknar Lys och Jessica också skyddsbehov?

Vidare slår statsrådet sig för bröstet och skriver i svaret att utlänningslagens grunder sträcker sig längre än våra internationella åtaganden kräver. Är det så? Man kan säga att det kan vara så i teorin. I skrift ser det väldigt bra ut. Men hur ser det ut i praktiken? Sverige har blivit starkt kritiserat av bland annat UNHCR för hur vi tillämpar lagstiftningen, inte för vad vi skriver men hur vi tillämpar detta, och andra länder tar till och med efter oss på ett negativt sätt.

Vidare har Billström ingen anledning att tvivla på att de svenska myndigheterna och domstolarna gör nämnda prövningar som stämmer helt överens med den svenska utlänningslagen.

Men så bra då, då har vi alltså en regering och ett statsråd som säger att vi har en lag och att man tillämpar lagen. Vad kan vi då göra? Med det säger han att alla de tillämpningar som sker görs på ett rätt och rättvist sätt utan att han försöker sätta sig in i eller fundera kring hur domstolarna har dömt, bara för att vi har en lag.

Jag kan bara konstatera att i detta fall med Lys och Jessica säger Billström till oss att han är nöjd med lagstiftningen och med tillämpningen. Samtidigt hänvisar han i ett skriftligt svar till en annan riksdagsledamot till att man har beviljat uppehållstillstånd för en annan kvinna i Kongo. Vad är det som är rätt, och vad är det som är fel då, statsrådet?

För att sätta lite spets på det hela ska jag säga följande. För statsrådet, moderaten Billström, existerar enbart en perfekt fungerande ordning med

Prot. 2008/09:59
20 januari

Svar på
interpellationer

en väl anpassad lagstiftning och domstolar som alltid tolkar lagen rätt och rättvist. Men vi är faktiskt lagstiftare. Vi ska utvärdera hur det fungerar. Om det fungerar dåligt kan vi faktiskt ändra lagstiftningen. I detta fall är det många människor som kommer i kläm. Och de som kommer ordentligt i kläm nu är faktiskt Lys och Jessica i Kongo.

Anf. 19 ÅSA LINDESTAM (s):

Herr talman! Jag tackar ministern för svaret, som jag inte känner mig så jättenöjd med.

När jag frågar om ögonblicksbilder från Kongo beskriver man ett myller av människor, och det vimlar av folk överallt. Allt man vill ha kan köpas för pengar, om man nu har pengar. Men om man inte har några pengar förutsätter det att man har släktingar som ser till att man får sina behov tillgodosedda. Annars är detta ett laglöst land.

Avrättningar sker systematiskt. Massmord och tortyr sker systematiskt. Dessutom använder man våldtäkter systematiskt. Det är allt från små barn till mycket äldre kvinnor som utsätts för våldtäkt. Jag har fått reda på att kvinnor som är 75 år har blivit våldtagna. Detta görs av polisen, av militären och av milisen. Det är inte nog med att man gör detta systematiskt, utan ofta avslutas våldtäkterna med att man skadar kvinnorna med de mest fruktansvärda vapen i underlivet. Det förstör dem för framtiden, och det förstör för familjen. Detta görs framför ögonen på familjen – barnen och mannen.

Jag som försvarspolitiker häpnar över detta, och jag inser att systematiska våldtäkter är ett väldigt billigt vapen. Det är kanske det mest fruktansvärda som man kan göra i ett land där man slår sönder allt som står för trygghet.

Det sägs att detta är ett sätt att förstöra en människas själ. Men det är också att förstöra ett land och en framtid.

Vi i Söderhamn har varit oerhört upprörda över det som har hänt med Lys och hennes dotter Jessica. Man skickar ut en kvinna som är så ung – 19 år gammal – och hennes treåriga dotter till ett land där hon inte känner någon och där hon inte har någon släkting. Det är oerhört frustrerande för oss som vill ha henne kvar. Det är en tjej som har varit på framåtmarshos oss, som läser och som skulle kunna bli en god samhällsmedborgare.

Egentligen skickar man ut två barn eftersom man inte är så stor när man är 19 år, tycker jag som har barn i den åldern.

Vi har protesterat, och vi har samlat ihop rätt så mycket pengar. Lys blev från början, efter att ha blivit dumpad på flygplatsen, skickad till en by där hon inte kunde tala om var någonstans hon var. När vi vid telefonsamtal försökte förstå var hon var visste hon inte det.

Vi har samlat in mycket pengar. Det sista jag hörde var 60 000 kronor. Men jag tror att det finns mer pengar i dag för att hjälpa Lys och hennes dotter. Vi har sett till att hon har hamnat hos en missionär som tar hand om henne och dottern.

På det första stället hon bodde, i den lilla hyddan, var hon inte säker, och det fanns inte vatten där. Det är så det är i Kongo. Man har inte mat och vatten för dagen, man måste gå långa vägar, och risken för våldtäkt är stor.

Jag skulle vilja veta hur ministern tar reda på fakta om länder, om vad som händer just i dag och hur man kan använda det för att förhindra

sådana här saker. Någonstans måste vi ändå ta ansvar för en så ung kvinna som har vistats i vårt land och i vår stad under så lång tid. Hon måste få denna hjälp så att hon kan överleva i det land som hon befinner sig i. Där gjorde vi inte allt vi kunde.

Anf. 20 BODIL CEBALLOS (mp):

Herr talman! Jag skulle vilja börja med att läsa upp ett brev som jag vet att även migrationsministern har fått. Alla riksdagsledamöter har fått det. Det är skickat den 18 november från en man i Söderhamn som är mycket upprörd över det som har hänt.

Han skriver:

Hej, hoppas det är bra med dig och hoppas du kommer att få en skön jul.

Men jag undrar vad du egentligen gör för mina skattepengar.

Jag vaknar numera mitt i nätterna och spyr, får migrän på dagarna och blir så förbannad att jag säkert ligger i risk för en snar hjärtinfarkt. Jag är en vuxen människa på 53 år som gråter när jag ser hur vi behandlar flyktingar i vårt land. Jag skäms så att jag inte vet vart jag ska ta vägen.

Hur kan Migrationsverket bete sig så vidrigt att de utvisar en ensamstående tonårsmor med en dotter på tre år till Kongo? De har små möjligheter att få behålla livet. En vuxen svensk i samma situation skulle knappast klara sig. Nu är alla gränser överskridna. Det här är droppen!

Spyfärdig har jag varit över Migrationsverket så länge det funnits, men nu är det katastrof.

Jag vill ha en förklaring av dig vad du tänker göra för mamman Lys som hämtades från sitt praktikjobb och dottern Jessica som hämtades från dagis, och de sattes på ett plan till Kongo.

Migrationsverket bör du städa upp omedelbart, eller så vill jag ha en förklaring varför du inte vill göra något.

Jag gråter och skäms över mina valda politiker.

Detta brev skickade Bertil Andersson från Söderhamn till oss alla här i riksdagen.

Jag ringde till Bertil och pratade med honom. Han berättade då för mig att han också har skickat det till migrationsministern.

Jag har vid flera tillfällen talat om för migrationsministern att Gävleborg är ett väldigt solidariskt län. Människor blir upprörda när våra kommunmedborgare skickas i väg till sina hemländer i strid med vad vi tycker är humanitetens krav egentligen. Det går inte att skicka människor till krig.

Vi hörde Åsa berätta om hur mycket alla människor i Söderhamn engagerat sig i frågan.

På ledarsidan i Ljusnan, en liberal tidning, skriver man bland annat:

”Vad har vi för myndigheter som utvisar ambitiösa unga människor som varit i landet i flera år och vill skapa sig en framtid här?”

Vad har vi för myndigheter som tränger in med fem poliser på en praktikplats – och än värre – tränger sig in bland barnen i en förskola, för att gripa värlösa människor?”

Vad har vi för myndigheter som utvisar en ensamstående mor med ett litet barn till ett land i krig med över en miljon människor på flykt, där kvinnor våldtas av polis, militär och olika beväpnade milisgrupper?”

Lite längre ned står det:

”Och vad har vi för politiker som tillåter att detta sker? Gång på gång.”

Oskuldsfulla och välmenande ord räcker inte. Det krävs nya, tydliga direktiv för en generös och human flyktingpolitik.

Den här frågan har jag och migrationsministern diskuterat ett antal gånger, bland annat nu senast på debattsidan i Göteborgs-Posten. Vi måste få en förändring innan den migrationspolitik vi har i det här landet ännu mer strider mot det allmänna rättsmedvetandet. Det går inte att utpeka de människor som brottslingar som på grund av rädsla är tvungna att gömma sig här i landet eller inte vill acceptera ett avslagsbeslut.

Anf. 21 Statsrådet TOBIAS BILLSTRÖM (m):

Herr talman! Låt mig få börja med interpellanten Raimo Pärssinen. Han redogör i sin interpellation för ett enskilt ärende och bygger hela sin interpellation på det enskilda ärendet.

Det är självfallet inte möjligt för mig att principiellt uttala mig om utvisningar till Demokratiska republiken Kongo utan att sådana uttalanden kopplas samman med det enskilda ärendet. Det måste jag också säga till övriga deltagare i den här debatten.

Överklagandeordningen i utlänningsärenden innefattar självständiga domstolar och grundlagen, regeringsformen. 11 kap. 2 § regeringsformen säger:

”Ingen myndighet, ej heller riksdagen, får bestämma, hur domstol skall döma i det enskilda fallet eller hur domstol i övrigt ska tillämpa rättsregel i särskilt fall.”

Jag tycker att det kan finnas anledning att påminna om detta här i kammaren eftersom debatten har en tendens att accelerera i riktning bort från vad som sägs i regeringsformen.

Jag förstår naturligtvis, och respekterar samtidigt, det engagemang som människor i exempelvis i Söderhamn känner när en ung kvinna med ett litet barn i deras närhet tvingas återvända till hemlandet särskilt som situationen i delar av det landet är mycket allvarlig. Vi kan föra ingående resonemang – det tycker jag också att vi ska göra – om vikten av att ha en rättssäker och väl fungerande process, inte minst i frågan om landinformation.

Därför har vi från regeringens sida sett till att starta en utvärderingsutredning som nu ser över hur den nya instans- och processordningen för utlännings- och medborgarskapsärenden fungerar. Jag vänder mig också särskilt till Åsa Lindestam som berörde vikten av att ha en bra och väl fungerande process i de här frågorna.

Utvärderingsutredningen ska bland annat undersöka om reformen har bidragit till att förbättra tillgången till den landinformation som ligger till grund för besluten i asylärenden, till exempel situationen i ett enskilt land.

Dessutom har regeringen i regleringsbrevet till Migrationsverket uppdragit åt verket att redogöra bland annat för hur kvaliteten i handläggningen av asylärenden tillförsäkrats och utvecklats. Av redovisningen ska särskilt framgå hur verket utvecklar och upprätthåller en egen landkunskap.

Med detta sagt, för att återkomma till interpellanten, finns alltså den ordning som jag tidigare redogjort för fastlagd av Sveriges riksdag. Det är Sveriges riksdag som har fattat beslut om att inrätta migrationsdomstolarna. Det är Sveriges riksdag som har skapat den ordning som innebär att det inte längre är regeringen som är högsta praxisställande instans.

Efter en blick i riksdagens röstningsprotokoll kan jag konstatera att du, Raimo Pärssinen, den 14 september 2005 själv var med i denna kammare och röstade för reformen med en ny instans- och processordning i utlännings- och medborgarskapsärenden – alltså den reform som du själv i dag här i kammaren kritiserar därför att du inte gillar konsekvenserna av den.

Med den här ordningen fick vi en ny ordning för överklaganden där en förvaltningsmyndighet inte längre är sista instans och där Migrationsöverdomstolens avgörande är prejudikatsbildande i fråga om utlänningslagens bestämmelser.

Jag tycker att det kan vara viktigt att ännu en gång understryka att regeringen inte fattar några vägledande beslut om hur utlänningslagen ska tillämpas.

Anf. 22 RAIMO PÄRSSINEN (s):

Herr talman! Så fick vi återigen ett svar där ministern hänvisar till att riksdagen fattat beslut om en ny ordning. Han pekar också på oss som här i kammaren röstat för den. Ja, det stämmer; det är helt riktigt. Men återigen: Billström gömmer sig bakom den här lagstiftningen.

När vi i denna kammare fattar beslut om lagstiftningen sker ju en tillämpning efter den. Om riksdagen tycker att tillämpningen är precis som riksdagen avsåg att den skulle vara är det bra. Men om tillämpningen inte blir sådan har vi i denna kammare faktiskt en skyldighet att försöka rätta till det.

Vidare är detta ett enskilt ärende. Ja, naturligtvis är det så. Men alla de här interpellationerna bygger på verkliga händelser. De verkliga händelserna innehåller så att säga människor av kött och blod. Det är alltså enskilda ärenden. Då finns för oss möjligheten att använda de enskilda ärendena som exempel för att sedan försöka föra en principiell diskussion om dem.

Frågan är vem som kan bedöma hur läget är i de olika länderna. Kan regeringen göra en bedömning av tillståndet till exempel i Kongo-Kinshasa, eller är det enbart domstolarna som ska göra den bedömningen?

Om domstolarna gör bedömningar av läget i enskilda länder som inte stämmer överens med såg rättsmedvetandet eller det allmänna medvetandet hos en regering eller en riksdag finns det väl möjligheter för riksdagen att då göra förändringar.

Som jag tidigare här sagt kan vi konstatera att för Billström existerar bara en väl fungerande ordning. Han säger att vi har fattat beslut och har en lagstiftning. Nu gäller det för regeringen att luta sig bakåt och att vara passiv just därför att vi har en lagstiftning.

Men det är inte så arbetet här i kammaren fungerar. Vi måste ha möjlighet att göra justeringar. När det visar sig att en domstol i det ena fallet går in och hämtar en 19-årig ambitiös mamma och hennes treåriga dotter

och skickar i väg dem till Kongo och man i det andra fallet gör bedömningen att en kvinna får stanna – det är bara några dagar eller någon vecka däremellan – tycker Billström att det är alldeles riktigt. Samtidigt känner vi till det fasansfulla läget i Kongo-Kinshasa. Men man tvär sina händer och säger: Det där är väl riktigt. Det där får väl de sköta självständigt och fullt ut. Vi kan inte diskutera enskilda ärenden eller exempel här i riksdagen.

Det är ganska lätt att luta sig tillbaka och att vara passiv. Det har vi märkt att den här regeringen gör inte bara på det här politiska sakområdet utan även i andra fall. Man hänvisar ju till exempel till att det finns en styrelse för Försäkringskassan och säger: Vänd er till dem!

Det är precis så som Bodil Ceballos citerade ur ledaren. Ytterst, minister Billström, finns det alltid ett politiskt ansvar för den flyktingpolitik som myndigheterna tillämpar.

(FÖRSTE VICE TALMANNEN: Med tanke på den debatt som varit om vad som kan debatteras eller inte debatteras vill jag erinra om att under riksdagens överläggning får inte frågor tas upp som faller utanför riksdagens kompetens. Med hänsyn härtill kan riksdagen inte överlägga eller besluta om domstolars domar eller förvaltningsmyndigheters beslut. Däremot kan man naturligtvis debattera det som står i interpellationen, det vill säga de principiella ställningstagandena.)

Anf. 23 ÅSA LINDESTAM (s):

Herr talman! Tack för stödet! Jag känner mycket väl till att vi inte kan debattera vissa saker. Men för att det ska bli tydligt måste vi lyfta upp de fall som vi känner till när vi vet att det går väldigt snett.

Lys var i Kongo fram till sju års ålder. Sedan dess har hon inte varit där. Hon växte upp i Förenade Arabemiraten med sin pappa och var där till 15 års ålder då hon blev gravid. Det kan man inte vara i det landet. Av den orsaken hamnade hon i Sverige vid 15 års ålder.

Hon hade fått intagningsbesked till gymnasiet. Det är en begåvad tjej. Hon skötte sig. Hon anmälde sig – lyssna till mig, ministern – till polisen två gånger i veckan precis som hon skulle. Dottern Jessica gick på förskola i Söderhamn.

Jag har nyligen varit i andra länder som ligger långt bort från Sverige. Innan jag fick komma in där måste jag ha sprutor och gula papper i passet. Mina ben är trots det fulla av bett från flugor.

Trots detta skickade vi iväg dottern Jessica utan vaccination och utan någonting till detta land. Där fick hon leva i en hydda. Jag förstår hur hon kliade sig nätterna igenom och grät och längtade till Sverige.

Ministern säger att vi har haft en rättssäker och väl fungerande process. Det tycker inte jag. I det här fallet och kanske i många fler har vi inte haft det. Därför ska vi utvärdera tillämpningen, men inte lagen. Där håller jag helt med föregående talare, Raimo Pärssinen.

Det är tillämpningen som vi måste fundera över och se till att den också blir rättssäker och inte på det sätt som den varit i det här fallet.

Anf. 24 BODIL CEBALLOS (mp):

Herr talman! Jag vill börja med att påminna migrationsministern om Moderaternas valmanifest. Jag läste bland annat den del som handlar om

asylpolitik men också om annat. Ni moderater säger att ni ska se till människor och inte till system. Jag upplever att ni när det gäller asylpolitiken ser just till system i stället för till människor. Jag skulle vilja att Moderaterna mer följer sitt valmanifest.

När det gäller landinformation och domstolarnas möjligheter att bestämma om det är ett krig i ett annat land eller ej är det inte särskilt uppenbart att det är en uppgift för nationella domstolar att bedöma om det är krig i ett annat land. Tanken var att domstolarna skulle använda sig av UNHCR:s rekommendationer. Det gör man inte, eftersom de inte är svensk lag.

UNHCR uppmanar inte länderna att skicka människor tillbaka till krig. Det borde vara en regeringsfråga och inte en domstolsfråga. Jag vet att också företrädare för domstolarna menar att de inte är de som ska bedöma om det är krig i ett annat land.

Den utredning av utlänningslagstiftningen som också var bestämd skulle göras när den nya instans- och processordningen kom till dröjer nu. Frågan är hur länge den kommer att dröja. Vi sjösatte den nya ordningen för att vi skulle få en rättssäker process. Det skulle också göras en utredning, men den dröjer. Det är ett väldigt problem, tycker vi.

Ministern kan ta initiativ till att förändra. Det är vad vi vill att ministern ska göra.

Anf. 25 Statsrådet TOBIAS BILLSTRÖM (m):

Herr talman! Jag tror bestämt att jag träffade en öm punkt när jag redovisade röstningsprotokollet och hur Raimo Pärssinen hade röstat. Det är klart att det är en öm punkt. För att göra det lite lättare kan jag säga att jag själv röstade för denna lagstiftning. Jag var också närvarande här i kammaren och tryckte på knappen, och för övrigt också för samma förslag som Raimo Pärssinen röstade för.

Jag är av uppfattningen att lagstiftningen fungerar bra. Men det innebär inte att det inte finns saker och ting som kan bli bättre. Det är också därför som jag i min roll som statsråd har sett till att sätta rättssäkerheten i högsätet genom att avstå från att göra politiska uttalanden i enskilda ärenden. Jag har också sett till att vi ska utvärdera den nya instans- och processordning som jag var med och röstade för här i kammaren.

Raimo Pärssinen säger att regeringen lutar sig tillbaka. Om vi hade gjort det så hade vi inte tillsatt Utvärderingsutredningen. Då hade vi inte försökt att se om de materiella bestämmelserna är utformade på ett sådant sätt att de är tillämpliga i utlänningsärenden. Då hade vi inte försökt att ta reda på fakta, utan då hade vi, som Raimo Pärssinen påstår, lutat oss tillbaka. Det har vi inte gjort. Nu pågår utredningen för fullt. Den kommer att avleverera sitt betänkande till regeringen precis enligt plan den 30 juni 2009, alltså i år.

Raimo Pärssinen säger till mig i sitt inlägg att han vill ha besked. Kan regeringen göra bedömningar av läget i Kongo-Kinshasa i utlänningsärenden? Svaret på den frågan är naturligtvis nej. Det ska vi inte göra. Det är just det vi har bestämt här i kammaren att regeringen inte ska göra.

Om regeringen börjar göra den typen av bedömningar är det det samma som att vi går tillbaka till den ordning som fanns före det att vi ändrade utlänningslagen, införde processordningen och såg till att politikerna lyftes ur processen.

Prot. 2008/09:59
20 januari

Svar på
interpellationer

Det är där den stora kritiken låg mot att det blir på det här viset, nämligen att det är den som samlar störst antal artiklar i medierna som vinner slaget. Det är den som får tillräckligt mycket strålkastarljus på sig som får lov att stanna medan den person som blir bortglömd och som inte lyckas lika väl med att uppvakta medier eller enskilda riksdagsledamöter inte får en rättssäker prövning.

Jag är mycket nöjd med den utveckling som varit efter år 2006 när det gäller de här frågorna och att vi har en ordning med individuell prövning. Men det innebär inte att saker och ting inte kan bli bättre.

Det har också nämnts här framme hur viktigt det är att man ser till att ge möjlighet för personen som provas att lägga fram sin sak på rätt sätt. Det håller jag helt med om. Bodil Ceballos nämnde till exempel på nytt frågan om landinformation.

Det är viktigt att man utbildar Migrationsverkets tjänstemän. Det är också viktigt att man tillåter precis det som lagen säger, nämligen individuell bevisprövning. Man ska få lov att själv lägga fram de bevis som man anser vara tillräckliga.

Jag tycker att vi från regeringens sida med detta har svarat på de frågor som Raimo Pärssinen har ställt. Jag tycker i varje fall att vi rör oss åt rätt håll.

Anf. 26 RAIMO PÄRSSINEN (s):

Herr talman! Jag kan konstatera att Billström ser nöjd ut. Han talar om ömma punkter. Själv kan jag göra den bedömningen att Billström själv inte har några ömma punkter. Han uttrycker tvärtom någon form av likgiltighet.

Nog är det så att vi fanns här i kammaren och röstade igenom den nya lagstiftningen. Nog är det också så att den utredning som Billström slår sig för bröstet för ingick i det beslutet. Man skulle göra en utvärdering. Billström menar att regeringen med det har varit aktiv. Men beslutet var redan fattat.

Visst är det väl lätt, herr statsråd, att gömma sig bakom lagstiftningen och säga: Vi kan ingenting göra. Man hade inte fel i ledaren i Ljusnan när man skrev att flyktingpolitiken ytterst styrs av regeringen och att det finns ett politiskt ansvar för flyktingpolitiken. Det är just det ansvar som Billström också har i regeringen.

Frågan gäller om regeringen kan göra bedömningar. Utrikesdepartementet gör också bedömningar. Det var tänkt att domstolarna skulle följa de rekommendationer som UNHCR lägger fram. Det är väl oomtvistligt. Då blir frågan, som Bodil Ceballos också ställde: Varför gör man då inte det?

Det vore bra om det kunde komma in en anstrykning eller en attityd som visar att man är bekymrad över att det blir personliga tragedier.

Passivitet prioriteras. Regeringen prioriterar återvändandet oavsett om det innebär mänskliga tragedier.

Anf. 27 Statsrådet TOBIAS BILLSTRÖM (m):

Herr talman! Jag sade inledningsvis att jag förstår och respekterar det engagemang som människor i till exempel Söderhamn kan känna inför det fall som lyfts fram i Raimo Pärssinens interpellation. Jag kan förstå att man tycker att det är någonting som man vill engagera sig i.

Men samtidigt handlar det om att kunna skilja mellan vilken uppgift man har som riksdagsledamot och vilken uppgift man har som till exempel aktiv i en frivilligorganisation eller motsvarande. Jag gömmer mig inte bakom någon lagstiftning. Vad Raimo Pärssinen gör här uppe är att ifrågasätta regeringsformen. Han ifrågasätter gång på gång, trots att både jag och talmannen kommer med påpekanden, den paragraf i regeringsformen som säger att ingen myndighet, ej heller riksdagen, får bestämma hur domstol ska döma i det enskilda fallet eller hur domstol i övrigt ska tillämpa rättsregel i särskilt fall. Detta är inte att gömma sig. Detta är att följa den lagstiftning som Sveriges riksdag har beslutat och som i varje fall jag för min del fullt står bakom.

Jag nämnde frågan om bevisprövningen i mitt tidigare inlägg, men jag kan gärna repetera det för Raimo Pärssinen: Ja, det är helt riktigt att UNHCR gör bedömningar i olika länder. Det gäller inte bara Kongo-Kinshasa. Det är också fullt möjligt för ombudet som företräder en asylsökande att lyfta fram UNHCR:s rekommendationer som en del av den fria bevisprövning som jag nämnde.

Men man måste komma ihåg att vi sedan gör en individuell prövning. Det innebär att vi alltid prövar det enskilda fallet. Det här är en del av de synpunkter som läggs fram, men det är alltid det enskilda och individuella fallet som prövas. Det innebär att det egentligen inte finns någon motsättning mellan de här två, förutom det faktum att UNHCR uttalar sig på ett vidare plan medan vår prövning alltid garanterar att människor får rätt att lägga fram sin sak och få den prövad.

Jag tycker att det här har varit en intressant interpellationsdebatt. Jag hoppas att jag har kunnat besvara frågorna. Jag förstår att interpellanten inte är nöjd, men jag tycker att det är viktigt och angeläget att vi för de här diskussionerna när vi får tillfälle till det.

Överläggningen var härmed avslutad.

8 § Svar på interpellation 2008/09:227 om kvinnors asylskäl

Anf. 28 Statsrådet TOBIAS BILLSTRÖM (m):

Herr talman! Kalle Larsson har frågat mig vilka åtgärder jag är beredd att vidta, och på vilket sätt jag är beredd att verka, på en rad områden främst i fråga om kvinnors asylskäl. Det gäller stärkt genuskompetens i asylprocessen, ett integrerat genusperspektiv i asylprocessen som ett mål för Migrationsverkets verksamhet, obligatorisk utbildning hos Migrationsverket om kvinnors asylskäl, förbättrad länderkunskap hos migrationsmyndigheterna angående könsrelaterad förföljelse, utvärdering av tillämpningen av bestämmelsen om flyktingstatus på grund av förföljelse på grund av kön eller sexuell läggning, åtgärder mot missförhållanden vad gäller provotiden i ärenden med uppskjuten invandringsprövning samt åtgärder för att offer för människohandel ska kunna beredas skydd vid välgrundad fruktan för förföljelse.

Vad avser Kalle Larssons inledande frågor hänvisar jag till mitt svar den 7 januari 2009 på fråga 2008/09:442 av Anne Ludvigsson om bristande rättssäkerhet för kvinnor i asylprocessen. Där nämner jag att regeringen tidigare har anvisat Migrationsverket att i utbildningshänseende

särskilt uppmärksamma frågor som rör kvinnor och att regeringen i regleringsbrevet för 2009 har begärt att Migrationsverket ska redovisa hur myndigheten arbetar med att bibehålla och vidareutveckla kompetensen rörande mänskliga rättigheter med en analys av kompetensbehovet kopplat till kvinnors villkor. Myndigheten ska också vid genomförandet av verksamheten beakta och belysa mäns och kvinnors villkor, vilket framgår av Migrationsverkets instruktion.

När det gäller länderkunskap och könsrelaterad förföljelse vill jag framhålla att Utvärderingsutredningen (Ju2007:12) ska klarlägga hur den nya instans- och processordningen uppfyller de grundläggande krav som ställdes upp vid dess införande. I enlighet med direktiven (dir. 2007:119) ska utredaren bland annat redovisa hur landinformationen har fungerat i tvåpartsprocessen samt belysa hur rättsbildning och praxis utvecklas. I avvaktan på utredningens resultat ser jag ingen anledning att ta något initiativ i fråga om landkunskapen hos myndigheter och domstolar eller överväga en utvärdering av tillämpningen av utlänningslagens bestämmelser om förföljelse på grund av kön eller sexuell läggning.

I Migrationsverkets regleringsbrev för 2008 gav regeringen verket i uppdrag att redogöra för tillämpningen av bestämmelsen i utlänningslagen om fortsatt uppehållstillstånd när ett tillståndsgrundande förhållande upphört under prövotiden vid uppskjuten invandringsprövning. Utifrån vad Migrationsverket redovisade den 29 augusti 2008 (Ju2008/7127/EMA) har jag inte fått intrycket av att det råder några missförhållanden i verkets tillämpning av bestämmelsen, men jag kommer att fortsätta följa Migrationsverkets arbete inom det här området. Det bör också påpekas att ett beslut om att neka fortsatt uppehållstillstånd och att utvisa den berörda personen kan överklagas till migrationsdomstol.

Personer som har utsatts för människohandel för sexuella ändamål har redan möjlighet att söka uppehållstillstånd i Sverige som till exempel skyddsbehövande. En individuell bedömning av skälen i fråga om skyddsbehovet görs utifrån vad den sökande riskerar vid ett återvändande till hemlandet.

Härmed har jag besvarat Kalle Larssons frågor.

Anf. 29 KALLE LARSSON (v):

Herr talman! Migrationsministern avslutar med att säga ”härmed har jag besvarat Kalle Larssons frågor”. Inte ens om han hade formulerat det ”härmed har jag försökt besvara Kalle Larssons frågor” hade det stämt.

Det jag tar upp är ett djupt samhällsproblem – ett internationellt, globalt samhällsproblem. Kvinnor världen över utsätts för krigsövergrepp, för tortyr, för våldtäkter och för trafficking och människohandel för sexuella ändamål. Det är vi väl medvetna om. Det här är inga nyheter för någon av oss i den här kammaren. Det är saker som vi bekämpar utifrån våra olika politiska ideologier och åsikter.

Men det viktiga i det här avseendet är hur Sverige behandlar kvinnor som kommer hit och söker asyl – hur vi ger förutsättningar för kvinnor som utsätts för grova övergrepp att berätta om det så att vi kan ta del av berättelserna. Vi ska inte göra det för att det är något slags allmänintresse, utan därför att det är av intresse för den som behöver veta om en person riskerar förföljelse eller inte att veta vad den personen har varit utsatt för och hur han eller hon upplever ett eventuellt återvändande. Av

det skälet är det viktigt att hela sanningen och inget annat än sanningen kommer fram.

Om man ska lyckas med det när det gäller den här typen av ganska svåra övergrepp är det viktigt att veta att man inte bara kan fråga och räkna med att det svar man får är det sanna, riktiga och fullständiga. Det krävs utbildning i samtalspedagogik som varken migrationsministern – såvitt jag vet i alla fall – eller jag har genomgått. Det krävs utbildning i att ställa de rätta frågorna för att få fram de berättelser som man vill få fram.

Jag kan konstatera att det brister hos Migrationsverket i dag. Det är inte samma sak som att säga att allting är fel. Det är inte samma sak som att säga att alla handläggare på Migrationsverket inte gör sitt jobb. Det finns utmärkta handläggare som gör jättefina och bra insatser också i det här avseendet. Men många som arbetar på Migrationsverket har tyvärr inte rätt utbildning. Många som arbetar där har faktiskt inte ens kunskap om den lagstiftning som man har att följa när det gäller detta.

Det är inte jag som säger detta ensam, utan det sägs i en rapport som svenska Röda Korset presenterade i mitten av december. Den byggde på en studie som man hade gjort av hur svensk lagstiftning egentligen fungerar i dag. Man ställer några förslag när man presenterar detta från Röda Korsets sida.

Jag ska se om vi ändå kan komma någonstans i diskussionen. I svaret kan jag egentligen bara inläsa något allmänt om att man utreder frågan och att det i övrigt inte finns några problem. Jag ska ändå försöka leta och se om det finns några öppningar för en konstruktiv dialog om eventuella förbättringar.

Röda Korset drar i rapporten slutsatsen att personalen måste känna till och tillämpa Migrationsverkets riktlinjer för utredning och bedömning av kvinnors skyddsbehov och skyddsbehov på grund av sexuell läggning i processens alla skeden. Finns det några brister? Kan vi göra mer? Det är mina frågor.

Migrationsverkets genuskompetens måste stärkas. Är den tillräcklig, eller kan vi göra mer, är min fråga.

Migrationsverkets interna genusnätverk måste stärkas. Är ministern nöjd med hur det fungerar i dag? Kan vi göra någonting för att de interna kommunikationsstrukturerna för dessa frågor får den roll och betydelse de förtjänar?

Kvinnor måste få välja kön på den som intervjuar dem. Är ministern nöjd med hur ordningen är inrättad i dag?

Man måste få separata utredningar för varje familjemedlem och inte bedöma familjer som helheter. Det kan finnas saker som en kvinna inte berättar i närvaro av sin man eller om mannen i efterhand kan läsa om det.

Det sista är att landinformationen måste förbättras. Är ministern nöjd med hur den ser ut i dag, eller finns det utrymme för att göra några små förbättringar i det här avseendet?

I detta anförande instämde Åsa Lindestam (s) och Bodil Ceballos (mp).

Prot. 2008/09:59
20 januari

Svar på
interpellationer

Anf. 30 ANNE LUDVIGSSON (s):

Herr talman! Det här är ett område som har engagerat mig under lång tid. Jag kan tyvärr konstatera att det inte har hänt mycket när det gäller kunskapen om kvinnors asylskäl. Kvinnors situation runt om i världen har inte förbättrats radikalt. Kvinnor berövas fortfarande sina mänskliga rättigheter och rätten till sin egen kropp. Det måste vara utgångspunkten också när vi tittar på kvinnors asylskäl.

Bristen på kunskap om kvinnors asylskäl i Migrationsverket är inget nytt. Det har varit så under lång tid. Nu är det hög tid, och det finns en möjlighet, för den här migrationsministern att ta ett ordentligt grepp när det gäller kunskapen om kvinnors asylskäl.

Det handlar också om länderkunskapen och varifrån man samlar in sin information. Det finns en rad kvinnoorganisationer runt om i världen som man också kan söka information och kunskap hos. Min fråga till ministern är: Använder man de här kvinnoorganisationerna för att få kunskap om hur situationen ser ut runt om i världen?

Det här är ett ansvar som måste finnas hos ministern. Jag skulle vara glad om jag i dag fick höra att det finns en högre ambitionsnivå och en uttalad vilja från ministern att hantera den här frågan och sätta den lite högre upp på dagordningen i Regeringskansliet och i Migrationsverket. Det är ju där som den här kunskapen ständigt måste förnyas eftersom vi vet att det är en sådan omsättning av medarbetare på Migrationsverket.

Anf. 31 Statsrådet TOBIAS BILLSTRÖM (m):

Herr talman! Låt mig börja med att säga att jag tycker att det är väldigt bra att de här frågorna lyfts fram. Regeringen tycker att det är oerhört angeläget att man tar fasta på de problem som kan finnas och som är specifikt komplicerade när det gäller kvinnors asylsituation.

Apropå vad Kalle Larsson sade tidigare välkomnade jag den rapport som Röda Korset presenterade i december förra året. Jag hoppas att resultatet av Röda Korsets projekt kan bidra till Migrationsverkets fortsatta kvalitetsutveckling. Det här projektet har förresten möjliggjorts genom medel från Europeiska flyktingfonden. Det kan vara värt att nämna i den här debatten, särskilt när man har den med Kalle Larsson, av skäl som han själv säkert inser med tanke på Vänsterpartiets inställning till en gemensam europeisk asylopolitik.

Migrationsverket har haft sina riktlinjer i fråga om utredning och bedömning av kvinnors skyddsbehov sedan 2002. Verket arbetar nu med att förnya riktlinjerna. Enligt uppgift ska dessa vara klara i februari 2009, alltså om bara några veckor. Det är naturligtvis av största betydelse att verkets utredare och beslutsfattare följer sina egna riktlinjer. Det hoppas jag att vi alla är eniga om här i kammaren oavsett vilket parti vi tillhör.

Jag vill också säga att den historiska bakgrunden kan vara värd att beröra. I samband med att utlänningslagen antogs 2005 framhöll flera remissinstanser vikten av utbildning för utredare och beslutsfattare i fråga om kvinnors asylskäl. Riksdagen betonade också i det sammanhanget vikten av att Migrationsverkets utredare följde verkets egna riktlinjer om kvinnors asylskäl och uttalade också specifikt att det var Migrationsverkets ansvar att se till att detta sker.

Detta har denna regering tagit fasta på. Regeringen har i tidigare regeringsbrev anvisat Migrationsverket att i utbildningshänseende särskilt

uppmärksamma frågor som rör kvinnor. Regeringen har dessutom begärt, vilket är naturligt i en sådan fråga, en redovisning från verket av hur man arbetat med frågor som rör kvinnors villkor. Den ska Migrationsverket lämna i den kommande årsredovisningen.

I regleringsbrevet för 2009 har regeringen vidare begärt en redovisning med analys av kompetensbehovet i fråga om bland annat kvinnors villkor.

Utöver detta – Anne Ludvigsson var tidigare inne på kvinnoorganisationernas roll i det här sammanhanget – tar de enskilda ambassaderna runt om i världen in kvinnoorganisationers synpunkter i sina så kallade MR-rapporter, rapporter om hur det står till med läget för de mänskliga rättigheterna i det land där ambassaden är belägen och har sitt verksamhetsområde.

För egen del kommer jag att fortsätta att noga följa vad Migrationsverket gör särskilt i fråga om kompetensutveckling beträffande kvinnofrågor och allmänt i fråga om verkets övergripande kvalitetsarbete just därför att jag tycker att det är en så viktig fråga.

Anf. 32 KALLE LARSSON (v):

Herr talman! Låt mig, utan att göra det här till en EU-debatt i allmänhet, inom parentes påpeka att skälet till att Vänsterpartiet motsätter sig en harmonisering av flyktingpolitiken inom EU inte är att man gör gemensamma studier eller bekostar viktig information, utan det är mer att man bygger högre murar, jagar människor på flykt och stänger dem ute från den rika del av världen som vi råkar födas i. Jag hade önskat vi skulle kunna debattera detta mer vid många tillfällen framöver. Vi får se hur det blir med den saken.

Herr talman! Jag ska försöka anknyta till de konstruktiva dragen – det är inte lätt att hitta dem ska jag erkänna, men jag ska försöka – i migrationsministerns svar. Regeringen säger att detta är angeläget. Man har gett i uppdrag att stärka kunskapen när det gäller kvinnors asylskäl. Man har i ett måhända inte särskilt dramatiskt beslut ändå gett Migrationsverket i uppdrag att redovisa hur de jobbar med frågorna.

Det finns väl en bakgrund till att man vill ha mer utbildning, och det är väl att det inte fungerar. Jag känner att jag skulle vilja ha ett erkännande av det. Det fungerar inte alltid som det ska. Mitt förslag till ministern är: Släpp prestigen! Erkänn att det inte riktigt fungerar! Det är därför vi behöver göra insatser.

Den här utvärderingen från Migrationsverket av hur man arbetar kommer ju av en anledning, att man inte är säker på att det fungerar precis som det ska. Jag tror inte att Tobias Billström har föreslagit en översyn och en utvärdering av hur regeringen arbetar. Jag tror att han är rätt nöjd med hur regeringen arbetar. Men föreslår man en utvärdering, en översyn, gör man det för att man faktiskt vill komma till rätta med saker och ting som inte fungerar.

Herr talman! Jag tror att man ska vara medveten om några saker när det gäller kvinnors särskilda asylskäl. Det är att kvinnor kan, precis som män, vara politiskt aktiva. Kvinnor kan, precis som män, vara aktiva på olika sätt för att kritisera regimer som man tvingas leva under. Man kan bli förföljd av precis samma anledningar som män kan bli förföljda av.

Prot. 2008/09:59
20 januari

*Svar på
interpellationer*

Så är det, men kvinnor kan också ha specifika asylskäl. Det är ovanligt att systematiska våldtäkter som krigshandlingar drabbar män. Det drabbar specifikt kvinnor. Den typen av sexualiserade övergrepp är också extra svåra att berätta om när man kommer till ett nytt land, träffar myndighetsföreträdare och ska berätta vad man har upplevt. Det är därför det är så extra viktigt att utbildningen finns på plats och varje utredare som har ansvar för att lyssna på en kvinna som har utsatts för förföljelse eller övergrepp också har kunskap nog att ta reda på hur det har försiggått och vilken risken skulle vara om det hände igen.

Kvinnors politiska aktiviteter kan mycket väl ta sig andra uttryck än mäns. Det kanske inte alltid är så att man är ute i öppna, tydliga demonstrationer och manifestationer mot den etablerade ordningen – det förekommer förstås också från kvinnors sida – utan man kanske bygger sina politiska och organisatoriska kontakter annorlunda.

Det som väldigt ofta händer när kvinnor har varit politiskt aktiva eller när kvinnor drabbas av olika former av strukturellt förtryck runt om i världen är att man hänvisar till att det egna landet har en möjlighet att skydda kvinnan. Alldeles för ofta är ju det inte sant. Kvinnor som avvisas till så kallat hedersrelaterat våld märker i sin vardag, den man återsänds till, att man inte får något stöd. Det finns ingen hjälp att få. Och det här är uppmärksammat i de lagbeslut som ministern själv hänvisar till, gällande utlämningslag och även andra lagar som är beslutade här i kammaren. Men det är ju i praktiken som det i dag inte fungerar, eller hur, ministern?

Anf. 33 ANNE LUDVIGSSON (s):

Herr talman! Jag ska inte upprepa det som Kalle Larsson har tagit upp, men jag delar hans uppfattning om kvinnors speciella asylskäl.

Sverige har tillsammans med övriga EU ett delat ansvar för migrationspolitiken. Där har Kalle och jag kanske inte riktigt samma uppfattning, men nu är vi medlemmar, och då har vi också ett delat ansvar.

Jag vet inte hur det ligger till, men jag kan tänka mig att kunskapen i övriga EU om kvinnors asylskäl i alla fall inte är större än den vi har i Sverige – kanske tvärtom. Sverige är ordförandeland i EU i höst, 2009. Då är min fråga till migrationsministern: Kommer migrationsministern att lyfta fram frågan om kvinnors asylskäl som en viktig del i migrationspolitiken? Jag hoppas att svaret är ja och att det här att ministern ska följa utvecklingen på Migrationsverket nog understryks med många streck.

Anf. 34 Statsrådet TOBIAS BILLSTRÖM (m):

Herr talman! Att Kalle Larsson ibland har svårt att vara lidelsefri när det gäller Europeiska unionen kan jag ha förståelse för, givet Vänsterpartiets position att vi ska lämna Europeiska unionen. Men Kalle Larsson måste väl ändå erkänna att om vi inte hade varit med i Europeiska unionen hade vi heller inte kunnat få någon finansiering av den här typen av viktiga studier, som både Kalle Larsson och jag – det är i varje fall mitt intryck efter den här debatten – bägge två upplever som väldigt meningsfulla och viktiga.

När det gäller utvärderingar av saker och ting är det så att en utvärdering av regeringens verksamhet kommer en gång vart fjärde år. Vare sig

man vill eller inte kommer det en utvärdering, och den görs av väljarna. Men med myndigheter förhåller det sig annorlunda. Där är det regeringen som påtalar via till exempel regleringsbrev vad det är för information som man vill ha tillbaka – vilken typ av information man tycker att verket ska analysera särskilt och leverera besked om.

Jag tycker därför att det är rimligt att Migrationsverket får möjlighet att nu gå igenom och meddela tillbaka till regeringen hur verkets utbildningsarbete fungerar, vilka problem man upplever på det här området och vilka framsteg man har gjort. När det beskedet är lämnat i februari 2009 enligt plan tycker jag att det kan finnas anledning att fortsätta diskussionen.

Migrationsverkets riktlinjer hittills för utredning och bedömning av kvinnors skyddsbehov låter så här: Målsättningen med riktlinjerna är att öka personalens medvetandegrad kring den speciella problematik som kvinnor kan ha i asylprocessen samtidigt som kvinnorna själva ska ges så goda förutsättningar som möjligt att i den mån de så vill berätta om sina egna upplevelser, och då även i delar av högst känslig och privat natur. Förhoppningen är att alla för kvinnan relevanta asylaspekter ska komma fram och bli prövade på ett rättssäkert sätt.

Detta är alltså den inriktning som redan i dag gäller, och det tycker jag att det kan vara viktigt att nämna för kammarens protokolls skull. Migrationsverket har ett tydligt definierat uppdrag i de här frågorna, och detta står i verkets handbok för utlänningsärenden.

Men som sagt var har vi en situation där Migrationsverket har meddelat att handboken är under omarbetning, och kapitlet med riktlinjer för kvinnor och dessutom för HBT-personer är fortfarande under revidering. Förhoppningsvis kommer det att vara färdigt i februari 2009.

Jag tycker också att det kan vara värt att nämna det uppdrag som riksdagen har gett regeringen. Det här är ju en diskussion som även har förts tidigare i kammaren och även i riksdagens utskott. I socialförsäkringsutskottets betänkande 2005/06:SfU4, *Förföljelse på grund av kön eller sexuell läggning*, togs den här frågan också upp, och det framhölls då mycket tydligt till exempel vikten av att man ser till att man i valet av utredare, tolk och offentligt biträde samt i fråga om sekretess och separat utredning verkligen framhöll kvinnors skyddsbehov och såg till att man hade tillräcklig kompetens när man utsåg den typen av personer.

När det gäller Kalle Larssons frågor om upplägget tycker jag att utskottets betänkande lämnar väldigt bra svar på hur man från riksdagens sida har tänkt sig att det här ska fungera. Man säger också att det är en fråga som i första hand måste hanteras av Migrationsverket. Det var vad utskottsmajoriteten vid det tillfället kom fram till, och det ämnar jag rätta mig efter.

Anf. 35 KALLE LARSSON (v):

Herr talman! Med anledning av den här lilla stickdiskussionen om EU-medlemskapet kan man väl notera, som Ingvar Carlsson en gång gjorde, att också en trasig klocka går rätt två gånger om dygnet. Visst kan det väl hända att EU finansierar ett och annat projekt och en och annan studie som faktiskt är värdefull, men i allt väsentligt är det tyvärr så, inte minst på migrationspolitikens område, att EU går i fel riktning, begränsar möjligheterna för människor att söka asyl och försvårar för människor

Prot. 2008/09:59

20 januari

Svar på
interpellationer

som flyr undan förföljelse att få en fristad både i Sverige och i andra EU-länder. Därav min kritik.

Sedan noterar jag – jag tycker att det är värdefullt att så kan göras – att migrationsministern hänvisar till ett betänkande som antogs under den förra majoriteten – inte för att jag var överens med den socialdemokratiska regeringen i alla avseenden när det gällde migrations- och flyktningpolitiken, tvärtom. Jag var kritisk och kommer att vara det igen mot en socialdemokratisk regering om den försöker bedriva en politik som jag menar är felaktig. Men vi var ganska många som tyckte att det var ett steg framåt, i bred politisk enighet, när vi kunde konstatera att det finns särskilda asylskäl som kvinnor kan ha och har och att detta faktiskt måste hanteras.

Den här interpellationen och engagemanget från oss som ifrågasätter och menar att regeringen just nu gör för lite får väl ses som uttryck för en frustration över att vi inte har kommit längre och att det inte har gått snabbare. Vi ser ju fortfarande liknande brister som dem som utskottsmajoriteten 2005 ville komma till rätta med. Vi ser fortfarande att många som arbetar på Migrationsverket inte känner till vilka lagar och föreskrifter man har att utgå ifrån. Många kvinnor som kommer till utredning hos Migrationsverket får aldrig frågan vem de vill ska göra utredningen, en man eller en kvinna, och många har därför också väldigt svårt att berätta om sina verkliga skyddsskäl. Det är den frustrationen som föder diskussioner som denna.

Nu vill ministern att vi återkommer när utvärderingen av hur det ser ut i dag inom Migrationsverket är färdigställd. Det kan jag garantera att vi kommer att göra.

Anf. 36 Statsrådet TOBIAS BILLSTRÖM (m):

Herr talman! *Once in a blue moon* – det är nog första gången under mina år här i riksdagen och som statsråd som jag har hört Kalle Larsson säga att Europeiska unionen kan åstadkomma någonting bra när det gäller asylfrågor. Det händer faktiskt inte varje dag, och därför kan det vara värt att nämna detta specifikt.

Jag tycker att det här har varit en intressant interpellationsdebatt, och jag tycker att det är bra – det vill jag säga till både interpellanten och övriga deltagare – att vi har en diskussion om kvinnors asylskäl. Här delar jag faktiskt Kalle Larssons uppfattning, nämligen att dessa kan vara mycket specifika. Och är de specifika finns det också anledning att särskilt lyfta fram det eventuella utbildningsbehov som kan finnas när det gäller utredare och beslutsfattare hos de myndigheter som ska handlägga de här frågorna.

Av just den anledningen känner jag mig stolt över att den nuvarande regeringen tagit initiativ till att Migrationsverket fått mycket specifika instruktioner i regleringsbrevet och att de dessutom själva tagit tag i dessa frågor och nu gjort en utredning som vi ivrigt väntar på ska läggas fram för allmänt beskådande.

Jag tycker också att det är bra att diskussionen kommer att fortsätta när dessa papper väl ligger på bordet, men ännu viktigare är att inte glömma bort det som dagens debatt visat, nämligen att det är angeläget att hela tiden hålla diskussionen levande om sådana saker som kan vara

specifika samt se till att alla de asylaspekter som kan vara relevanta, i det här fallet för kvinnor, kommer fram och blir prövade på ett rättssäkert sätt. Det är regeringens ledstjärna.

Överläggningen var härmed avslutad.

Prot. 2008/09:59
20 januari

*Svar på
interpellationer*

9 § Svar på interpellation 2008/09:229 om Guantánamos fångar

Anf. 37 Statsrådet TOBIAS BILLSTRÖM (m):

Herr talman! Luciano Astudillo har frågat om utrikesministern är beredd att ge Portugals utrikesminister stöd för dennes uppmaning till europeiska länder att ta emot Guantánamofångar som inte kan skickas tillbaka till sina ursprungsländer. Vidare har Luciano Astudillo frågat vilka initiativ utrikesministern är beredd att vidta för att eventuellt ta emot och ge det stöd som behövs till de friade Guantánamofångar som skulle kunna få ett värdigt liv i Sverige.

Interpellationen har lämnats över till mig för besvarande, eftersom den har migrationspolitiska aspekter.

Det har länge varit den svenska regeringens ståndpunkt att de frihetsberövade på Guantánamobasen antingen ska behandlas som krigsfångar eller civila som gripits i samband med en väpnad konflikt och i båda fallen behandlas i enlighet med Genèvekonventionerna och att de i den mån de gjort sig skyldiga till brott ska ställas till ansvar för detta inför opartiska domstolar.

Regeringens uppfattning är att fånglägret på Guantánamo måste avvecklas så snart som möjligt. Eftersom USA upprättat och drivit Guantánamoläget är det USA som har ansvaret för att avveckla läget i enlighet med folkrättens principer, i synnerhet respekten för mänskliga rättigheter. USA har också förpliktat sig till detta. Det naturliga är att USA erbjuder skydd åt dem som inte kan åtalas och inte kan återsändas till sitt hemland.

Regeringen räknar med en diskussion inom EU-kretsen i denna fråga. Det är positivt att EU gemensamt analyserar de olika aspekterna av en stängning av läget.

Det är Migrationsverket som fattar beslut om uppehållstillstånd för enskilda personer. Vidarebosättning är ett instrument för Sverige att erbjuda skydd för flyktingar och skyddsbehövande i övrigt och därigenom tillhandahålla en lösning som inte omedelbart står i utsikt där de befinner sig. Vidarebosättning är också ett sätt att dela ansvaret med länder som hyser stora flyktinggrupper. I normalfallet kommer förslag om vidarebosättning från UNHCR. Någon sådan framställning har inte gjorts, men för det fall en framställan skulle komma in skulle den behandlas av Migrationsverket.

Anf. 38 LUCIANO ASTUDILLO (s):

Herr talman! Jag vill inledningsvis tacka migrationsministern för svaret, men jag måste samtidigt säga att det är beklagligt att Carl Bildt väljer att lämna över interpellationen till migrationsministern. Regeringen är förvisso kollektivt ansvarig. Det finns förvisso migrationspolitiska

aspekter på frågan, men frågan om Guantánamofångarna och Guantánamoläget är större än så.

Dessutom var min första fråga tydligt riktad till utrikesministern utifrån den portugisiska utrikesministerns initiativ att man tillsammans inom ramen för Europa skulle ta ett gemensamt initiativ och erbjuda en fristad till de 50–60 befriade fångarna, alltså till dem som redan är bortom misstanke om att ha utövat terror men som inte kan komma vidare utan lever i ett moment 22. Därmed gör den moderatledda regeringen sig ansvarig till att reducera frågan till enbart en migrationsfråga och passar i ärendet.

När jag skrev min interpellation hade få regeringar sagt vad de tyckte. Därefter har jag sett att Tjeckien, nuvarande ordförandeland, Irland, Storbritannien och Tyskland visat sig vara oerhört positiva till initiativet. David Miliband har även deklarerat andra saker om kriget mot terror och den logik som skapades efter elfte september.

Det är mycket som den borgerliga, moderatledda, regeringen och oppositionen är överens om. Vi tycker att Guantánamoläget ska stängas så fort som möjligt. Vi är glada över att vi just i dag får en ny amerikansk administration som lovat att inom två år stänga läget. Det ser vi fram emot. Vi anser att USA har ansvaret för upprättandet av läget och följaktligen också har huvudansvaret för avvecklandet av det.

Det handlar också om hur de processer som är kvar ska genomföras, att de rättegångar som återstår genomförs på ett korrekt sätt och att den dokumentation och de bevis som tagits fram genom tortyr kasseras. Vi vet nämligen att tortyr förekommit för att framtinga bevis. Vi kan också sätta tryck på att de individer som drabbats och senare visat sig vara oskyldiga får ett högt skadestånd, kanske till och med får amerikanskt medborgarskap om de så vill.

Allt detta hade det varit bra att göra tillsammans, inom ramen för EU. Det svar jag får är dels att man väljer att hantera frågan som en migrationspolitisk fråga i stället för en utrikespolitisk fråga, vilket signalerar någonting, dels att man säger att det är bra att man pratar om frågan inom ramen för EU. Det är den borgerliga regeringens hållning i frågan just nu, att det är positivt att vi pratar om det.

Vad tycker den moderatledda regeringen i frågan? I vilken riktning vill man att samtalen ska gå? Vill man gå armkrok med David Miliband i Storbritannien och erbjuda en lösning? Vill man bidra genom att ta ett moraliskt ansvar för avvecklandet av läget? Där kan Sverige vara med och bidra.

Anf. 39 KALLE LARSSON (v):

Herr talman! Guantánamo har kommit att bli nästan synonymt med de övergrepp mot mänskligheten som det USA-ledda kriget mot terrorismen inneburit. Man struntar i mänskliga rättigheter om de mänskliga rättigheterna skulle gälla muslimer eller andra som på vaga eller inga grunder påstås hota den amerikanska säkerheten.

Vi vet numera mycket om vad som hänt i Guantánamo. Inte bara personer som suttit där har i böcker, tidningsartiklar och på alla upptänkliga sätt berättat vad de varit med om, utan också personer som deltagit i utdelandet av straff och medverkat till tortyr har vittnat om att de gjort det. Vi vet att det har förekommit. Vi vet inte vad som förekommer i dag.

Det är självklart att vi måste försöka vara överens, och det tycks som om Guantánamolägre ska stängas. Den avgörande frågan är om regeringen är beredd att bidra till stängningen av lägre. Än så länge är svaret på frågan ett njae, i alla fall inte genom att hjälpa oskyldiga, eller personer mot vilka det åtminstone inte finns några misstankar, att få komma till Sverige för att kunna börja bygga sig en framtid här. Denna lilla konkreta handling av solidaritet är ingen stor gest för Sverige. Vi pratar inte om tusentals människor. Vi pratar om några få personer. Det är emellertid en viktig symbolisk markering att Sverige är berett att hjälpa till att stänga lägre. I annat fall kommer det att ta lång tid.

Många av de länder från vilka de som nu sitter i Guantánamo kommer kommer inte att beredvilligt ta emot sina medborgare. Om de gjorde det är det inte säkert att det vore så bra. Risken är stor för att man, om man en gång suttit i Guantánamo, drabbas av förföljelse i hemlandet.

Herr talman! Det svar som avges innehåller ett intressant användande av begreppet ”väpnad konflikt”. Sådana finns tydligen i en rad länder över världen. Jag ska försöka undvika att påminna migrationsministern om alla de diskussioner vi har haft här i kammaren där migrationsministern har vägrat att säga huruvida det råder väpnad konflikt i Irak eller Afghanistan. Det må vara hänt.

Det svar vi får är: ”Det naturliga är att USA erbjuder skydd.” Men, herr talman, detta är inte en fråga vilken som helst, där man kan gå enligt naturliga och rimliga riktlinjer. Det här är ett av de värsta fångläger som mänskligheten har sett. Det är övergrepp satta i system. Måste vi då inte frångå vad som känns naturligt, rimligt och rätt och göra vad vi kan för att underlätta stängandet?

Jag citerar igen ur svaret: ”I normalfallet kommer förslag om vidarebosättning från UNHCR.” Men, herr talman, det här är inget normalfall. Det här är ett fall som kräver omedelbar handling. Det är trots allt ingenting som hindrar att Sverige oberoende av UNHCR kan ha en åsikt om att man behöver hjälpa människor som befinner sig i det desperata ingemanslandet, som Guantánamo i dag är.

Det som just nu pågår är att land efter land – Luciano Astudillo har föredömligt berättat om detta – nu säger: Vi kan hjälpa till! Vi kan ta en liten del av ansvaret!

Men Sverige beskrivs just nu i internationell press som ett av de länder som håller emot, som ett av de länder som vägrar ta det ansvaret. Vi har ett rykte om oss att vara ett land som har en human och generös flyktingpolitik. Det må vara hur det vill med den saken, men det ryktet håller just nu på att skjutas i sank. En liten enkel handling går att göra för att ställa det till rätta.

Anf. 40 Statsrådet TOBIAS BILLSTRÖM (m):

Herr talman! Låt mig börja med att vända mig till interpellanten. Skälet till att det är jag som står här i kammaren och besvarar frågor är att arbetet i regeringen är så fördelat. Det här är en migrationspolitisk fråga. Även om den kommer att diskuteras av utrikesministrarna inom Europeiska unionen, som interpellationen tar upp, kommer den också att diskuteras av ministrarna med ansvar för rättsliga och inrikes frågor, där jag representerar Sverige tillsammans med justitieminister Beatrice Ask. Om den här frågan ska hanteras på olika sätt kommer detta att få konsekven-

ser för vidarebosättningsystemet i Sverige, som jag är ansvarig för. Det är alltså inget konstigt i att det är jag som står här och svarar på frågor.

Jag har fått lite olika synpunkter. Jag ska försöka dra igenom dem. Först och främst är det, som har sagts tidigare, så att frågan och detta initiativ diskuteras i EU-kretsen. Det är bra att vi gemensamt belyser de aspekter som en eventuell stängning innefattar.

Den tillträdande amerikanske presidenten Barack Obama, som nämnades här tidigare, har uttalat sina avsikter att stänga lägret. Men han tillträder sin post i dag. Det gör att tidsramen för det här är mycket oklar.

Det återstår också att se hur administrationen avser att lagföra de fångar som man bedömer att man inte kan släppa, liksom hur frågan var de dömda ska avtjäna sina straff hanteras och vart de frisläppta ska sändas i den mån de riskerar repressalier i sina hemländer. Allt detta är frågor som måste redas ut i grunden.

Jag tycker också att det är viktigt att fundera lite över den vidare aspekten på detta. I mitt svar redogjorde jag för det svenska systemet. Det innebär att det är Migrationsverket, en myndighet som jag är ansvarig för, inte utrikesministern, som i första instans beslutar i ärenden om uppehållstillstånd i Sverige. Detta hänger som sagt samman med vidarebosättningskvoten.

Det är lite lustigt att höra Luciano Astudillos uttalande om att vi skulle ha ett moraliskt ansvar för avvecklandet av Guantánamo – ungefär som om Sverige startat Guantánamo. För mig är det helt självklart att det är USA som har huvudansvaret för Guantánamo. Det är inte heller varje dag man får höra representanter från Vänsterpartiet tala om att hjälpa USA. Det är också någonting nytt.

Jag tycker nog att man bör vara lite försiktig med den typen av ställningstaganden och först se till att folk sopar rent framför egen dörr. Jag har ägnat större delen av min vakna tid de senaste tre åren på den här posten åt att sopa rent efter USA. Jag tycker att USA kanske också kan börja med lite renhållning självt innan man kommer och ropar på hjälp från andra.

Anf. 41 LUCIANO ASTUDILLO (s):

Herr talman! Det moraliska ansvaret handlar om de länder som var kritiska till det illegala krig som uppstod i Irak och den logik som skapades efter elfte september om ett krig mot terror, vilket ledde till Guantánamo, till att människor från hela världen har fångats och behandlats som djur. De har torterats och tvingats till erkännanden de kanske tvingas ta tillbaka. De kränks för sin religiösa utövning och hanteras på det mest vedervärdiga och inhumana sätt man kan tänka sig. I april hade jag en debatt med Bildt om detta. Jag citerade ur en av de böcker som skrivits om det här av en av fångarna, om hur krymplingar misshandlas av soldater, trots att de knappt kan röra sig.

Det mänskliga, humana och moraliska ansvaret, inte svärdets, innebär att alla regeringar i världen, förvisso med tummen hårt satt på USA och dem som skapade det här problemet, säger att vi är beredda att bidra till att återställa ordningen när det gäller humanitära principer och internationell rätt. Vi är beredda att ge den nya amerikanska administrationen lite hjälp.

Förvisso är det USA som har det stora ansvaret för det här. Den uppfattningen delar jag med Billström. Men det hindrar inte oss alla, enskilda individer och regeringar, från att fundera på vad man kan bidra med. Här har Sverige ett historiskt arv att vara mycket stolt över. Det är det ansvar jag pratar om – tillsammans med brittena, tyskarna, irländarna, portugiserna och tjeckerna, som säger: Vi är beredda att hjälpa till att återställa ordningen i världen!

Ändamålen har aldrig helgat medlen i det här fallet. Terror kan inte bekämpas med terror. Frihet och demokrati kan inte vinnas genom att människovärdet och internationell rätt kränks. Det är det som frågan handlar om. Det är inte en asylpolitisk fråga. Den har de aspekterna med sig också, men detta handlar om ett moraliskt ansvar som är större än så.

Men om vi ska reducera det till det och ta en diskussion om det tar jag ett exempel av många. Bland de friade som sitter kvar finns 22 uigurer. Flertalet av dem har inte kunnat komma därifrån än. Ett par stycken har blivit mottagna av Albanien och fått en fristad där. Det är klart att de inte kan skickas tillbaka till Kina. I Kina tillämpar man dödsstraff, och det vore katastrofalt om man skickade dem dit, där de kanske skulle gå ett ännu värre öde till mötes. Det är ett av många konkreta exempel.

Jag hade hoppats att Sverige tillsammans med alla de länder vi har nämnt skulle välja att vara en aktiv aktör för att förändra den världsordning vi har haft, inte en passiv åskådare. Men det är den linjen som den borgerliga regeringen väljer för Sverige. Det är synnerligen allvarligt, tycker jag, och ett brott mot svensk tradition.

Anf. 42 KALLE LARSSON (v):

Herr talman! Med nästan lite ovanligt mycket darr på rösten avslutade migrationsministern med att berätta att han inte vill vara städgumma åt USA. Tro mig, jag förstår den känslan! Vem vill städa upp efter andras oförrätter? Vem vill ta hand om de problem som en förblindad president i taten för en förblindad nation har skapat runt om i världen? Alla de väpnade konflikter och brott mot mänskliga rättigheter och folkrätt som USA har skapat och begått är egentligen inte Sveriges ansvar, i något slags formell mening. Det är alldeles sant och riktigt.

Man kan inom parentes säga att den diskussionen väl är lite sent påkommen. Hade Sverige varit tydligare och den regering Tobias Billström själv tillhör talat ut och framfört den kritik som verkar ligga bakom den darriga rösten lite tidigare hade man kanske åtminstone kunnat visa att det finns en kritik från Sveriges sida mot de krig och brott mot mänskliga rättigheter och folkrätt som USA bedriver.

Men tillbaka till huvudfrågan. Det är ingen stor grupp människor vi talar om. Det rör sig om 50–60 personer i dag som inte ens USA har några misstankar mot men som ändå hålls i fängsligt förvar i Guantánamo.

Det enda vi begär är enkelt. Det är att Sverige säger: Okej, några av de här personerna kan komma till oss. Vi kan bistå med några platser runt om i landets kommuner.

Sundbybergs kommun har redan erbjudit sig att ta emot en av personerna. Det finns säkert fler kommuner som är beredda att ta det internationella ansvar av solidaritet som ministern i det längsta försöker undvika att ta för egen del.

Jag tycker att det borde vara en fråga som kunde vara enkel också för migrationsministern. Varför inte helt enkelt hjälpa Barack Obama att stänga Guantánamo? Det är det vi kräver.

Anf. 43 Statsrådet TOBIAS BILLSTRÖM (m):

Herr talman! Med anledning av det sista: Vi kan väl åtminstone låta Barack Obama flytta in i Vita huset och installera sig innan vi fortsätter diskussionen med honom. Det beror möjligen på hur man räknar, men jag tycker att det är ett rimligt krav.

Herr talman! Att Guantánamos existens är fel från början till slut är något som jag tror att hela kammaren kan ställa upp på, liksom större delen av svenska folket som har följt de senaste årens diskussion. Om detta är Luciano Astudillos ståndpunkt är vi överens i sakfrågan.

Sedan kommer den intressanta frågan om avvecklingen. Det handlar inte om en asylpolitisk fråga, säger Luciano Astudillo lite kavat. Det handlar tydligen om någonting annat enligt honom.

Men, Luciano Astudillo, Sverige har en utlänningslag som Sveriges riksdag har fattat beslut om. Denna utlänningslag gäller även för de fall man ska hantera den här typen av frågor.

Det är Migrationsverket som fattar beslut om uppehållstillstånd för enskilda personer. Ska något göras är det inom ramen för vidarebosättningen. Vidarebosättningen är ett instrument för Sverige att erbjuda skydd för flyktingar och skyddsbehövande i övrigt och därmed tillhandahålla en lösning som inte omedelbart står i utsikt där de befinner sig.

Ska man börja använda vidarebosättningskvoten kommer det också att föranleda diskussioner om vem som i så fall ska stå tillbaka, vem som inte kommer att få den plats som annars var avsatt. Är det flyktingfamiljen i Thailands djungler i så fall som inte ska få lov att komma till Sverige? Eller är det några andra skyddsbehövande som Luciano Astudillo har tänkt sig ska ställas åt sidan för att vi ska lösa det här problemet?

Detta är en avvägning som måste göras, och den måste göras tillsammans med UNHCR, United Nations High Commissioner for Refugees, som Sverige har överlåtit de här platserna åt. Det är också något som gör att det är mycket påtagligt att prata om detta som en migrationspolitisk fråga, mycket mer än en utrikespolitisk fråga.

Vi har inte fått någon framställning från UNHCR än. Men kommer vi att få en sådan framställning kommer den att behandlas av Migrationsverket i enlighet med det regelverk som gäller.

Jag tycker att det kunde vara värt att här i kammaren understryka att det inte alls är så att några diskussioner är slutförda på EU-nivå och att Sverige står vid sidan av. Det intrycket kan man få när man lyssnar på Luciano Astudillo och Kalle Larsson. Så är det inte alls.

Det är inte alls enbart Sverige som väntar på att den amerikanska administrationen ska hantera de här frågorna. Det räcker med att titta på vårt södra grannland Tyskland. Ja, det är helt riktigt. Utrikesministern i Tyskland har uttalat sig positivt, men inrikesministern i Tyskland har sagt att han vill avvakta utvecklingen därför att han också är medveten om de här problemen som kommer att uppstå när man ska försöka stänga Guantánamo och lösa de frågor som vi nu har diskuterat.

Så jag tycker att man kan låta diskussionen fortgå ett tag och se vad den amerikanska administrationen presenterar för lösningar. För mig är

rättssäkerheten det viktigaste. Men ännu viktigare är att man faktiskt gör det här tillsammans med den organisation till vilken Sverige har överlåtit sin flyktingkvot, det vill säga UNHCR.

Deras bedömning och deras kunnande kommer att vara mycket viktig för regeringens bedömning, eftersom Sverige har 50 års erfarenhet av samverkan och samarbete med UNHCR i bagaget. Vi litar på dem, och vi tror att de är kompetenta att göra den här typen av bedömningar.

Anf. 44 LUCIANO ASTUDILLO (s):

Herr talman! Det är alldeles uppenbart att den moderatledda regeringen väljer att passa i frågan. Man väljer att vara en passiv åskådare i den här frågan och inte en aktiv aktör för att återställa ordningen i världen, för att återställa rättssäkerheten i den internationella rätten och den humanitära rätten efter den oordning som skapades i kölvattnet av Guan-tánamo.

Man väljer att inte följa det brittiska exemplet, det portugisiska exemplet och det tyska, delvis splittrade, exemplet. Men åtminstone ett statsråd gick ut och sade att han ställer upp för det här. Det gör också det tjeckiska ordförandeskapet nu i och med den utrikesministerns uttalande i frågan.

Här i Sverige har vi inget statsråd, ingen som säger att man är beredd att öppna den dörren, att vara med dem som är aktörer, som är aktiva och därmed också kan sätta tryck på USA när det gäller resten av hanteringen av lägret. Man väntar passivt och ser vad som är mest opportunt framöver.

Så är det. Vi kommer inte längre i dag. Man ska avvakta och se. Tyvärr är det ett historiskt brott mot den linje som Sverige har valt att föra i den här typen av frågor. Vi har valt att hålla fanan högt när det gäller humanitär och internationell rätt.

Det här är en fråga som är oerhört symboliskt laddad. Det är en migrationspolitisk fråga, men den är mycket vidare än så. Det är inte enbart en migrationspolitisk fråga utan det är en fråga som handlar om vår världsordning och den internationella och humanitära rättens principer. I den väljer Bildt och migrationsminister Billström i dag att passa.

Anf. 45 Statsrådet TOBIAS BILLSTRÖM (m):

Herr talman! Sanningen är illa tåld. Det märks också i denna debatt. Det kan tyckas som ett Sisyfosarbete att upprepa hur den svenska lagstiftningen är konstruerad. Ändå har Luciano Astudillo själv som socialdemokrat varit med i denna kammare och röstat för hur utlänningslagen är konstruerad. Han har röstat för och tagit ställning för hur vi avgör och bedömer asylärenden. Han har röstat för hur konstruktionen kring vida-rebosättningssystemet ska se ut, och han har säkert upprepade gånger utanför den här kammaren försvarat den nya instans- och processordningen i utlännings- och medborgarskapsärenden.

Du har i varje fall gjort det när du och jag uppträdde tillsammans i valrörelsen i Malmö 2006, Luciano Astudillo. Den här konstruktionen gäller nu. Du må tycka illa om att vi har en borgerlig regering, men du har faktiskt själv lagt fast det regelverk och det ramverk som vi också arbetar efter. Det gjorde vi ju i enighet 2006 i kammaren.

Prot. 2008/09:59
20 januari

Svar på
interpellationer

Det var en socialdemokratisk migrationsminister, Barbro Holmberg som hon hette, som kom till kammaren och presenterade det här förslaget. Riksdagen tog, som sagt var, ställning för det. I det ingår principen om vidarebosättning som är det instrument som kan komma att bli aktuellt i de här frågorna.

Vi passar inte, men vi avvaktar den organisation som vi har mycket stort förtroende för, nämligen UNHCR:s bedömning av de här frågorna. Kommer det att göras någon framställning kommer Migrationsverket i enlighet med de principer som gäller att ta ställning för detta.

Jag tycker att det är en intressant debatt. Vi kommer säkert att ha anledning att komma tillbaka till den framöver. Men, som sagt, diskussionerna på EU-nivå och med den nu snart tillträdde och installerade amerikanska administrationen kommer nog att visa sig vara avgörande i den här frågan.

Överläggningen var härmed avslutad.

10 § Svar på interpellation 2008/09:231 om situationen för de kulturellt yrkesverksamma

Anf. 46 Kulturminister LENA ADELSON LILJEROTH (m):

Herr talman! Anne Ludvigsson har frågat mig vad jag konkret tänker göra för att bryta den negativa utvecklingen inom kulturområdet så att fler kan försörja sig som kulturellt yrkesverksamma. Anne Ludvigsson frågar även vad jag avser att göra för att särskilt beakta situationen för kvinnliga kulturellt yrkesverksamma.

Anne Ludvigsson har som utgångspunkt Arbetsförmedlingen Kulturs senaste prognos för arbetsmarknaden 2009. AF Kulturs bedömning är att kulturarbetsmarknaden i likhet med hela arbetsmarknaden i övrigt kommer att påverkas av den världsomspännande finanskrisen och lågkonjunkturen. Den tydliga nedgång i antalet arbetstillfällen som Anne Ludvigsson refererar till gör enligt AF Kultur att arbetslösheten kan stiga med åtminstone 1 500 personer under det kommande året. Det är i första hand nyutbildade som är på väg ut på kulturarbetsmarknaden som drabbas av arbetslösheten. Kvinnors arbetslöshet bedöms öka mer än männens, bland annat beroende på att kvinnorna dominerar bland de nyutbildade samt att fler kvinnor än män kan komma att förlora jobbet som anställd.

Det är tydligt att vi nu går in i en lågkonjunktur som även kommer att avspeglas på kulturarbetsmarknaden. Efter ett antal år med kraftigt växande sysselsättning och minskad arbetslöshet kommer nu en rejäl svacka.

Kulturskarpares villkor är en av tre övergripande prioriteringar inom regeringens kulturpolitik. Det är därför av stor vikt att noga följa och utvärdera de förändringar som får betydelse för möjligheten till ett dynamiskt och växande kulturliv som gynnar hela samhället.

Inom några veckor kommer Kulturutredningen att lämna sitt slutbetänkande till regeringen. Därmed inleds en process där kulturpolitiken kommer att provas och omprövas på ett genomgående och engagerande sätt för oss alla. I denna process kommer naturligtvis också villkoren för det konstnärliga skapandet att ingå som en viktig och betydelsefull del.

Även andra rapporter, till exempel Konstnärsnämndens färsk rapport om konstnärernas inkomstvillkor och aktuella omvärldsanalyser från till exempel AF Kultur, kommer att utgöra viktiga underlag.

När det gäller den särskilda frågan om de kvinnliga kulturskaparnas situation vill jag informera om det uppdrag regeringen gett Statens kulturråd att bland annat belysa de yrkesmässiga villkoren för kvinnor och män inom olika konstformer. För genomförande av uppdraget har anvisats bidragsmedel på 6 miljoner kronor. Uppdraget ska slutredovisas senast den 31 januari 2009.

Anf. 47 ANNE LUDVIGSSON (s):

Herr talman! Tack för svaret! Det är trevligt att se ministern i kammaren igen.

Ministern säger i svaret att vi går in i en lågkonjunktur som kommer att avspeglar sig på kulturmarknaden. Men vi är redan inne i en lågkonjunktur, och det är inte bara varsel. Uppsägningar är en realitet för alldeles för många.

Redan i slutet av 2008 såg vi att kulturarbetarnas arbetsmarknad skulle försvagas, och i december 2008 var 2 040 kulturarbetare arbetslösa, vilket var en uppgång med 4 procent jämfört med samma månad 2007.

Nu spås arbetslösheten bland de yrkesverksamma kulturarbetarna öka kraftigt under 2009. Det blir också en större nedgång på den arbetsmarknaden än arbetsmarknaden i övrigt. Vi vet också att kultursektorn domineras av projekt och tidsbegränsade anställningar, och därför är inte varsel det konkreta vi ser här. Jag tror att det är få grupper på arbetsmarknaden som skulle acceptera de villkor som skådespelare, musiker och journalister tvingas leva under. Nu ser vi att deras situation förvärras ytterligare, och kvinnor kommer att drabbas hårdare än män.

Vad vill då ministern göra? De konkreta åtgärder ministern hänvisar till i svaret är den kommande Kulturutredningen och den process som därigenom kommer att inledas, där kulturpolitiken kommer att prövas och omprövas. För kvinnorna gäller det uppdrag som Kulturrådet har fått att belysa villkoren.

Är detta verkligen det svar ministern har till alla de kulturarbetare som är arbetslösa eller kommer att bli det? Jag undrar om jag ska ta det här på allvar eller om det är ett skämt. Det är ju nu något behöver göras. Vi behöver ingen belysning av situationen, för den är redan tydlig.

Det vore väldigt intressant att höra ministern utveckla svaret. Vad är det som ska prövas och omprövas som kan bryta den nedåtgående trenden just nu? Då hänvisar jag till det som ska prövas i Kulturutredningen. Det måste väl ändå vara mer som behöver göras än att Kulturrådet ska läggas ned, vilket vi nu har fått reda på. Men vad är det som ska prövas och omprövas som förändrar situationen nu för de kulturellt yrkesverksamma? Det är nu det behöver göras något, inte om ett par år. Då kan det vara för sent. Precis som jag skriver i en motion kan många högt utbildade kulturarbetare då ha lämnat detta område. Det vill jag gärna att kulturministern belyser.

Prot. 2008/09:59
20 januari

*Svar på
interpellationer*

Anf. 48 Kulturminister LENA ADELSON LILJEROTH (m):

Herr talman! Vi har båda tagit del av Arbetsförmedlingen Kulturs prognos för kommande år. Vi delar båda oron, för det gäller inte bara kulturarbetsmarknaden utan arbetsmarknaden i stort, i synnerhet när vi i dag är inne i den kanske värsta lågkonjunktur vi har sett under efterkrigstiden. Då kan vi, tycker jag, vara glada över att vi har en regering och en finansminister som tar det här på största allvar.

Jag ska gå in på de frågor som jag vet att Anne Ludvigsson har, men jag noterar också att det i Anne Ludvigssons interpellation inte finns ett ord om att det här faktiskt är en internationell kris och att vi under de två senaste åren har kunnat glädja oss åt en rejäl förstärkning av arbetsmarknaden för kulturskapare – mellan 5 000 och 6 000 nya jobb har skapats, och då håller vi oss fortfarande till Arbetsförmedlingens siffror.

Vi kan gå in på lite grann av det som trots allt har hänt. Vi har nu det tredje steget i skattesänkningen. Det gäller alla, inte minst kulturskapare som vi vet inte är särskilt högt avlönade. Det är inte bara i Sverige. Så ser det tyvärr ut i stora delar av världen. Då är en sänkt skatt väldigt betydelsefull, i synnerhet som den riktar in sig på dem som tjänar minst i Sverige.

Att a-kassan inte är någon lösning har vi kunnat konstatera tidigare. Det anser inte heller längre Socialdemokraternas talesperson Margareta Israelsson, kunde jag notera i det hon sade när skuggutredningen presenterades: Det här är en omställningsförsäkring och ingenting annat. Vi tycker att det är bra att vi har samma uppfattning om detta.

När det gäller frilansarna, för det är ju framför allt frilansarna som dominerar arbetsmarknaden inom kulturen, har detta uppmärksammats ända sedan mitten av 1990-talet. Då kom också en kulturutredning. Det var 1996. Det är snart 15 år sedan, och redan då konstaterade man att nyckeln till ökade arbets- och inkomstmöjligheter – för det är det vi alla vill ha – inte låg i bidragstänkande. Det konstaterades i utredningen, men det hände inte särskilt mycket under de tolv år Socialdemokraterna hade makten senast. A-kassan kom att bli en destruktiv lösning. Det konstaterade man till och med där.

Vad har då alliansen gjort, frågar Anne Ludvigsson. En hel del, anser jag. Satsningen på mer kultur i skolan, 55 miljoner, innebär faktiskt också att det blir nya uppdrag för skådespelare, författare, dansare och bildkonstnärer, något jag också själv har kunnat konstatera när jag har gjort besök på skolor ute i landet. Det fortsätter jag även med under våren.

Att vi har arbetat för bättre ersättningar till konstnärer som ställer ut på museer och utställningar ligger också i linje med att stärka kulturskaparna. Alliansmodellen, som även Anne Ludvigsson är väl bekant med, innebär ytterligare 30 miljoner och handlar om att ge yrkesverksamma frilansande skådespelare, dansare och musiker en trygghet. Det gäller långt ifrån alla men är mycket välkommet. Här anställer man för fullt, och det finns fortfarande platser kvar inom musik- och dansalliansen.

Därtill kommer naturligtvis också de generella reformer som regeringen har gjort. Den sänkta skatten, jobbskatteavdrag, sänkta arbetsgivaravgifter, sänkt fastighetsskatt och annat kommer också kulturskaparna till del.

Sedan kommer en hel del annat. Jag ämnar i mitt nästa inlägg gå in bland annat på upphovsrätten som i hög grad också syftar till att stärka möjligheterna för kulturskaparna att kunna leva på sitt arbete.

Prot. 2008/09:59
20 januari

*Svar på
interpellationer*

Anf. 49 ANNE LUDVIGSSON (s):

Herr talman! Det är situationen i Sverige vi diskuterar och vad den svenska regeringen och Sveriges kulturminister kan göra i det läge där den svenska kulturarbetsmarknaden drabbas. Jag är inte glad – det vet ju kulturministern – åt den finansminister vi har, för jag anser att han tillsammans med regeringen gör alldeles för lite. Men det är ingenting nytt i de här sammanhangen.

Vi ser nu hur jobbkrisen går vidare från industrin till andra sektorer, bland annat kulturen, och hur situationen förvärras. Till det kommer faktiskt regeringens försämringar i a-kassan och socialförsäkringarna. A-kassan var ingen lösning, det kan vi hålla med om, men vad har kulturministern kommit med i stället? De arbetslösa drar inte nytta av jobbskatteavdraget. Det är ju deras situation vi pratar om.

Jag tycker att det är en farlig väg som regeringen slår in på, med arbetsmarknadsministern i spetsen genom de uttryck som han använder om arbetsåret 2009. Det tänker jag inte ens citera. Men det talar ändå sitt tydliga språk om regeringens oförmåga att hantera det konjunkturläge som vi nu befinner oss i.

Jag hade hoppats att kulturministern hade en högre ambition än arbetsmarknadsministern och att hon förstått att det är hög tid att lindra krisen och skapa en framtidstro för både kulturarbetare och övriga medborgare i Sverige. Allt det som kulturministern hänvisar till som satsningar var ju sådant som kom till i ett läge där vi hade högkonjunktur eller i alla fall inte såg dimensionerna av den lågkonjunktur som vi nu är inne i.

Regeringen har ett politiskt ansvar, och varje minister har ett personligt ansvar, så även kulturministern. Det finns många sätt att använda kulturarbetarna i samhällsbyggandet, inte minst i en lågkonjunktur. Det kan gälla upprustning av offentliga miljöer, förskolor, skolor och äldreboenden, där kulturarbetarna tillsammans med andra kan få till en utvecklande och stimulerande miljö. Det kan vara ett sätt.

Företag kan jobba ihop med konstnärer och designer för att utveckla företagen. Det finns flera exempel på detta.

Man kan ha ett ROT-avdrag som gäller även offentliga byggnader.

En annan sak som är oroande är naturligtvis landstingens och kommunernas försvagade ekonomi. Det kommer också att slå hårt mot kulturverksamheten och kulturarbetarna, inte minst genom neddragningar till de regionala institutionerna, som vi redan har sett. Ökade resurser till kommuner och landsting vore också ett sätt att åtminstone lindra effekterna av krisen.

Då är mina funderingar: Vad har ministern för tankar om detta? Går det att använda kulturarbetarna för samhällsbyggande i en lågkonjunktur? Jag vill att man ska använda dem jämt, men det kanske är extra viktigt att ta vara på deras arbete i en lågkonjunktur. Det skulle jag gärna vilja höra vad ministern har för tankar om.

Anf. 50 GÖRAN PERSSON i Simrishamn (s):

Herr talman! Tack för att jag också får delta några minuter i detta angelägna ärende. Jag vill till ministern säga att jag har lämnat in en fråga som nog inte har kommit till Regeringskansliet ännu men som i full fart är på väg dit. Den berör dagens ämne och hur speciellt kommunerna drabbas.

Vi ser nu att man inför det här året i olika budgetar ute i kommunerna drar öronen åt sig. Tyvärr är det kulturen som får stryka på foten. En del har föreslagit att i stället för allmänna medel skulle man använda sponser. Eftersom det i konjunkturkrisen är ett vikande näringsliv är de medlen inte heller att förvänta. Då kan man undra: Vad göra?

Den budget som antogs i höstas – som exempel kan jag ta Skapande skola och det vi kallar för Kulturbryggan – inriktar sig så att säga på ett normalår. Här borde finnas möjlighet att, exempelvis som i Socialdemokraternas förslag, fördubbla den summa som går ut till skolor och se till att skolorna – det är det som jag vill trycka på speciellt – har möjlighet att ta del av dessa medel och veta hur man betar sig.

Det är faktiskt mycket olika premisser för hur de här pengarna gagnar skolorna. Ett förslag är att man på något vis kan tillföra kommunerna ett investeringsstöd så att skolorna i någon form av instans, i kommuner eller i regioner – skolan administreras ju först och främst av kommunerna – har möjlighet att söka de här medlen i de kommuner där detta i dag inte finns. Det är mycket olika hur kommunerna ser till att dessa pengar kommer till gagn.

Jag vill också påpeka hur det är för yngre kulturskapare när de kommer ut i verksamheten. Det är bekymmersamt nog för de redan etablerade, men för yngre människor som nu söker estetiska program och ska gå ut i det kulturskapande livet är det än mer bekymmersamt. Det är ännu viktigare att vi på något vis kan främja dem så att de får en bra start.

Min fråga till ministern är: Finns det inte anledning att omvärdera den budget som antogs i höstas inför 2009 och tillföra medel, om inte omedelbart så i varje fall i vårpropositionen? Jag hoppas att det kommer till medel, inte minst till skolor, som gagnar elevers möjligheter att ta del av kulturen och som också gagnar kulturskaparna.

Anf. 51 Kulturminister LENA ADELSON LILJEROTH (m):

Herr talman! Jag hoppas komma ihåg och få möjlighet att besvara alla de frågor som dök upp här.

ROT-avdrag talar Anne Ludvigsson bland annat om. Jag är en varm vän av ROT-avdrag. Jag tycker att det som man har infört inom bland annat byggsektorn är väldigt bra. Men vi ska också komma ihåg vad ROT-avdraget till stor del handlar om. Det är att komma åt det omfattande svartarbete som sker inom många branscher, inom städbranschen och inom byggbranschen. Det finns ingen anledning att hymla om detta. Det är ett av de främsta skälen, att göra svarta jobb vita, men också naturligtvis att göra det lättare för privatpersoner att göra de reparationer som man vet kan behövas hemma eller kanske i sommarstugan. Jag vill inte tro att svartarbete är det största problemet inom kultursektorn, och därför tror jag inte att just ROT-avdrag är ett sätt att stärka den.

Göran Persson tog upp ungdomsarbetslösheten. Jag kan bara instämma. Det är en förfärlig start på ett yrkesliv, oavsett om man är musi-

ker, skådespelare eller har ett yrke som inte tillhör kultursektorn, att komma ut och vilja börja arbeta men inte få något arbete. Det är ingenting som är specifikt just för kultursektorn. Det är förfärligt för alla.

Det finns speciella insatser, som man också gör, med nystartsjobb och med sänkta arbetsgivaravgifter. Det gäller för alla. Man kan inte separera vissa branscher. Unga kulturskapare har lika stor glädje av det som andra som kommer ut på arbetsmarknaden och är under 26 år.

Kommunerna har under ett antal år haft en exceptionellt god ekonomi, vilket vi har kunnat glädja oss åt. Många har haft jobb. Det innebär också att kostnaderna för socialbidrag är mindre. Vi har även kunnat se att många kommuner har valt att satsa mycket på kulturen, ibland genom att man kanske har satsat på stora kulturhus, vilket är glädjande nog. Sådana finns på flera olika håll i landet. Men man har också stärkt kulturen på andra sätt.

När vi så småningom kommer in på – det blir en betydligt senare debatt under våren – vad såväl skuggutredningen som Kulturutredningen lägger fram finns det mycket i den regionala verksamheten som kan stärkas. Jag väntar med den debatten till dess.

Trots allt är det ändå efterfrågan som betyder något för kulturen. Vi har gjort förstärkningar i budgeten, bland annat till scenkonsten och museiverksamheten, och kan glädja oss åt att fler än på många år nu går på museer. Många museer som tar betalt har lika många besökare i dag som man hade på den tiden det var skattefinansierad entré. Inte desto mindre betalar vi det mesta av kulturen med egna medel, och då är det otroligt viktigt att vi har pengar kvar i plånboken. I dag med lägre skatter har alla som jobbar faktiskt betydligt mer att röra sig med, vilket också avspeglar sig i stora delar av kulturlivet.

Sedan vill jag komma in på det som ändå är en stor fråga, nämligen vad regeringen gör utöver det jag redan räknat upp. Jo, vi försvarar bland annat upphovsrätten. Det är fundamentalt för att kulturskaparna ska kunna leva på sitt arbete. Vad gör då oppositionen? De har uppenbarligen inte ens en samlad åsikt i frågan. Möjligen hinner de få det – vi får väl se. Värdet av det som laddas ned illegalt – beroende på hur man räknar – uppskattas av många vara ungefär samma summa som hela den statliga kulturbudgeten. Värdet på illegalt nedladdad film, litteratur, musik, data-spel och mycket annat är närmare 6 miljarder kronor. Detta är det stora hotet som jag ser mot kulturskaparna.

Det blir konjunkturedgångar och konjunkturuppgångar. Vi kommer att få se en uppgång, men jag är precis lika bekymrad som interpellanten över arbetslösheten.

Anf. 52 ANNE LUDVIGSSON (s):

Herr talman! Jag kan konstatera att det är ganska tomt på kulturministerns bord i det här läget. Det finns inga förslag, ambitioner, inget ansvar, och man vill eller kan inte se möjligheter. Kulturministern väntar på Kulturutredningen. Efterfrågan görs till en marknadsfråga. Men alla de som är arbetslösa, eller som kommer att bli arbetslösa, kan inte efterfråga dessa delar. Deras plånböcker ökar inte i omfång. Det är ganska tragiskt att vi inte har en kulturminister som kan se de möjligheter som ändå finns.

Prot. 2008/09:59
20 januari

Svar på
interpellationer

När det gäller ROT-avdrag hänvisar kulturministern till att det bara handlar om att få en svart marknad vit. Men ROT-avdraget kan också vara en del i att få människor i arbete, att stimulera en arbetsmarknad för till exempel byggnadsarbetare. I kombination med det kan man också involvera kulturarbetarna. Det var så mina tankar gick.

Vad har då vi i oppositionen gjort? Vi har inte regeringsmakten eller ansvaret, men vi har föreslagit bland annat att musiker, journalister, skådespelare och andra ska få extra möjligheter till utbildning som efteråt kanske kan leda till jobb. Det här är ett första anslag på 20 miljoner för 2009 för extra platser.

Vi har dessutom föreslagit ökat stöd till kommuner och landsting, precis som jag sade, för att undvika att kulturarbetare sägs upp också inom dessa områden.

Herr talman! I sämre tider är det ofta investeringar i kultur som får stryka på foten. Det är kanske bara början som vi har sett. Det är kanske ännu mer i dessa tider som man behöver använda sig av kulturen för att få tolerans, öppenhet och demokrati. Jag kan bara konstatera att det finns en avsaknad av kulturpolitik antingen det är hög- eller lågkonjunktur.

Anf. 53 Kulturminister LENA ADELSON LILJEROTH (m):

Herr talman! Jag ska vara vänlig och säga att jag instämmer helt och hållet med Anne Ludvigsson om det senare, nämligen att vi behöver mer kultur, kanske i synnerhet i tider som dessa när medierna är fyllda av krig, elände, våldtäkter och svält på flera håll i världen.

Låt oss återgå till Sverige. Jag ser det inte lika mörkt som Anne Ludvigsson. Ja, vi har en arbetslöshet. Det gäller inte bara kulturskapare utan det gäller alla. Men det är inte så att kulturen har upphört att existera. Svenskarna är fortfarande ett av Europas mest aktiva kulturfolk när det handlar om att läsa, gå på teater, gå på museer och att själva skapa. Det är inte så att allt detta har upphört.

Budgeten har just trätt i kraft. Man har konstaterat – och det är inte vi som har räknat på det – att den här budgeten är i förhållande till statsbudgeten den största kulturbudgeten som har lagts fram. Det är inte fråga om några nedskärningar.

Vi har gjort extra satsningar på såväl museisektorn som på scenkonsten. Det kommer att vara stora ambitioner när det gäller att bygga ut Skapande skola. Jag hörde även Göran Persson tala om Skapande skola som en god satsning. Det tycker vi också. Här kan säkert mycket byggas ut.

Om det är så att man från oppositionens sida tycker att ROT-avdrag för kulturskapare är en god idé är det naturligtvis fritt fram för oppositionen att lägga fram ett sådant förslag – väl genomräknat. Sedan kan vi titta på det och se vad det möjligen kan ge.

Fortfarande talar man om sänkta skatter och uteblivna satsningar. Det hör väl till retoriken att säga att ingenting händer. Då kanske man inte vill lyssna eller se. Men jag tycker trots allt att regeringen har gjort och gör mycket. Vi är ännu inte klara. Det är drygt ett och ett halvt år kvar till nästa val.

Överläggningen var härmed avslutad.

11 § Anmälan om inkomna faktapromemorior om förslag från Europeiska kommissionen

Prot. 2008/09:59
20 januari

Förste vice talmannen anmälde att följande faktapromemorior om förslag från Europeiska kommissionen inkommit och överlämnats till utskott:

2008/09:FPM62 Grönbok Den europeiska arbetskraften inom vården
KOM(2008)725 till socialutskottet

2008/09:FPM63 Lokala myndigheter som utvecklingsaktörer *14015/08, 14015/08 ADD 1* till utrikesutskottet

12 § Hänvisning av ärende till utskott

Föredrogs och hänvisades
Framställning
2008/09:RB3 till finansutskottet

13 § Förnyad bordläggning

Föredrogs och bordlades åter
Socialutskottets betänkande 2008/09:SoU12
Civilutskottets betänkanden 2008/09:CU12–CU15
Näringsutskottets betänkande 2008/09:NU4
Konstitutionsutskottets betänkanden 2008/09:KU5, KU6, KU9, KU10 och KU12

14 § Bordläggning och beslut om förlängd motionstid

Anmälades och bordlades
Proposition
2008/09:107 Ändring i lagen (2001:558) om vägtrafikregister

Kammaren biföll talmannens förslag att motionstiden för prop. 2008/09:106 *Kredit till Island*, som tidigare förkortats till 8 dagar, skulle förlängas till den för propositioner normala motionstiden 15 dagar.

Motioner
med anledning av prop. 2008/09:74 Vårdval i primärvården
2008/09:So9 av Anne Ludvigsson m.fl. (s)
2008/09:So10 av Ylva Johansson m.fl. (s, mp)
2008/09:So11 av Christina Zedell m.fl. (s)
2008/09:So12 av Elina Linna m.fl. (v)

Prot. 2008/09:59
20 januari

med anledning av prop. 2008/09:87 Tydligare mål och kunskapskrav –
nya läroplaner för skolan

2008/09:Ub16 av Rossana Dinamarca m.fl. (v)

2008/09:Ub17 av Marie Granlund m.fl. (s)

2008/09:Ub18 av Mats Pertoft m.fl. (mp)

med anledning av prop. 2008/09:92 Ändringar i lagen (2003:113) om
elcertifikat – tilldelningsprinciper och förhandsbesked

2008/09:N11 av Per Bolund (mp)

med anledning av skr. 2008/09:79 Hemlig teleavlyssning, hemlig teleö-
vervakning och hemlig kameraövervakning vid förundersökning i
brottmål under år 2007

2008/09:Ju13 av Mehmet Kaplan m.fl. (mp)

15 § Anmälan om interpellationer

Anmälades att följande interpellationer framställdes

den 19 januari

2008/09:257 Anslagen till RFSL:s brottsofferjour för HBT-personer
av *Marianne Berg* (v)

till statsrådet Maria Larsson (kd)

2008/09:258 Regeringens arbete mot dopning utanför idrotten

av *Lars Lilja* (s)

till statsrådet Maria Larsson (kd)

2008/09:259 Barncancer och kärnkraft

av *Per Bolund* (mp)

till miljöminister Andreas Carlgren (c)

den 20 januari

2008/09:260 Strömsholms kanal

av *Carin Runeson* (s)

till kulturminister Lena Adelsohn Liljeroth (m)

2008/09:261 Efterbehandling av Oskarhamns hamnbassäng

av *Désirée Liljevall* (s)

till miljöminister Andreas Carlgren (c)

Interpellationerna redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabb-
protokoll tisdagen den 27 januari.

Anmälades att följande frågor för skriftliga svar framställdes

den 16 januari

2008/09:484 Fallande järnmalmpriser

av *Britta Rådström* (s)

till näringsminister Maud Olofsson (c)

2008/09:485 Artistskatten och idrotten

av *Lars Wegedal* (s)

till kulturminister Lena Adelsohn Liljeroth (m)

2008/09:486 Arbetsmiljöinspektörer

av *Krister Örnffäder* (s)

till arbetsmarknadsminister Sven Otto Littorin (m)

2008/09:487 Företagare i skärgården och dagskassorna

av *Krister Örnffäder* (s)

till näringsminister Maud Olofsson (c)

2008/09:488 Polisens budget för 2009

av *Krister Örnffäder* (s)

till justitieminister Beatrice Ask (m)

2008/09:489 Valobservatörer till Aceh

av *Hans Linde* (v)

till utrikesminister Carl Bildt (m)

2008/09:490 Stöd till pressfriheten i Vietnam

av *Hans Linde* (v)

till statsrådet Gunilla Carlsson (m)

2008/09:491 Polisutbildning

av *Lena Olsson* (v)

till justitieminister Beatrice Ask (m)

2008/09:492 Förberedelser inför EU-ordförandeskapet

av *Lena Olsson* (v)

till justitieminister Beatrice Ask (m)

den 19 januari

2008/09:493 Kommunalt investeringsstöd till kulturen

av *Göran Persson* i Simrishamn (s)

till kulturminister Lena Adelsohn Liljeroth (m)

Frågorna 2008/09:484–490 redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 20 januari.

Frågorna 2008/09:491–493 redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 27 januari.

17 § Anmälan om skriftligt svar på fråga

Anmäldes att skriftligt svar på följande fråga inkommit

den 16 januari

2008/09:467 Risk för uppsägningar och försenade utbetalningar på Försäkringskassan 2009

av *LiseLotte Olsson* (v)

till statsrådet *Cristina Husmark Pehrsson* (m)

Svaret redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 27 januari.

18 § Kammaren åtskildes kl. 16.06.

Förhandlingarna leddes av förste vice talmannen.

Vid protokollet

KARI HASSELBERG

/Eva-Lena Ekman

1 § Justering av protokoll.....	1
2 § Utökning av antalet suppleanter i trafikutskottet.....	1
3 § Val av extra suppleant i trafikutskottet	1
4 § Anmälan om fördröjt svar på interpellation	1
5 § Svar på interpellation 2008/09:240 om Argentinas	
hantering av rättegångar mot diktaturens mordanklagade.....	2
Anf. 1 Utrikesminister CARL BILDT (m)	2
Anf. 2 OTTO VON ARNOLD (kd)	2
Anf. 3 Utrikesminister CARL BILDT (m)	2
Anf. 4 OTTO VON ARNOLD (kd)	3
Anf. 5 Utrikesminister CARL BILDT (m)	3
Anf. 6 OTTO VON ARNOLD (kd)	3
Anf. 7 Utrikesminister CARL BILDT (m)	4
6 § Svar på interpellation 2008/09:233 om aktiv	
jämställdhetspolitik.....	4
Anf. 8 Integrations- och jämställdhetsminister NYAMKO	
SABUNI (fp)	4
Anf. 9 EVA-LENA JANSSON (s)	5
Anf. 10 FINN BENGTTSSON (m)	6
Anf. 11 Integrations- och jämställdhetsminister	
NYAMKO SABUNI (fp)	7
Anf. 12 EVA-LENA JANSSON (s)	8
Anf. 13 FINN BENGTTSSON (m)	9
Anf. 14 Integrations- och jämställdhetsminister	
NYAMKO SABUNI (fp)	10
Anf. 15 EVA-LENA JANSSON (s)	11
Anf. 16 Integrations- och jämställdhetsminister	
NYAMKO SABUNI (fp)	11
7 § Svar på interpellation 2008/09:164 om den principiella	
synen gällande utvisningar till Kongo-Kinshasa	12
Anf. 17 Statsrådet TOBIAS BILLSTRÖM (m).....	12
Anf. 18 RAIMO PÄRSSINEN (s).....	13
Anf. 19 ÅSA LINDESTAM (s).....	14
Anf. 20 BODIL CEBALLOS (mp)	15
Anf. 21 Statsrådet TOBIAS BILLSTRÖM (m).....	16
Anf. 22 RAIMO PÄRSSINEN (s).....	17
Anf. 23 ÅSA LINDESTAM (s).....	18
Anf. 24 BODIL CEBALLOS (mp)	18
Anf. 25 Statsrådet TOBIAS BILLSTRÖM (m).....	19
Anf. 26 RAIMO PÄRSSINEN (s).....	20
Anf. 27 Statsrådet TOBIAS BILLSTRÖM (m).....	20
8 § Svar på interpellation 2008/09:227 om kvinnors asylskäl	21
Anf. 28 Statsrådet TOBIAS BILLSTRÖM (m).....	21
Anf. 29 KALLE LARSSON (v).....	22
Anf. 30 ANNE LUDVIGSSON (s)	24

Anf. 31 Statsrådet TOBIAS BILLSTRÖM (m)	24
Anf. 32 KALLE LARSSON (v).....	25
Anf. 33 ANNE LUDVIGSSON (s).....	26
Anf. 34 Statsrådet TOBIAS BILLSTRÖM (m)	26
Anf. 35 KALLE LARSSON (v).....	27
Anf. 36 Statsrådet TOBIAS BILLSTRÖM (m)	28
9 § Svar på interpellation 2008/09:229 om Guantánamos fångar.....	29
Anf. 37 Statsrådet TOBIAS BILLSTRÖM (m)	29
Anf. 38 LUCIANO ASTUDILLO (s)	29
Anf. 39 KALLE LARSSON (v).....	30
Anf. 40 Statsrådet TOBIAS BILLSTRÖM (m)	31
Anf. 41 LUCIANO ASTUDILLO (s)	32
Anf. 42 KALLE LARSSON (v).....	33
Anf. 43 Statsrådet TOBIAS BILLSTRÖM (m)	34
Anf. 44 LUCIANO ASTUDILLO (s)	35
Anf. 45 Statsrådet TOBIAS BILLSTRÖM (m)	35
10 § Svar på interpellation 2008/09:231 om situationen för de kulturellt yrkesverksamma	36
Anf. 46 Kulturminister LENA ADELSON	
LILJEROTH (m).....	36
Anf. 47 ANNE LUDVIGSSON (s).....	37
Anf. 48 Kulturminister LENA ADELSON	
LILJEROTH (m).....	37
Anf. 49 ANNE LUDVIGSSON (s).....	39
Anf. 50 GÖRAN PERSSON i Simrishamn (s)	39
Anf. 51 Kulturminister LENA ADELSON	
LILJEROTH (m).....	40
Anf. 52 ANNE LUDVIGSSON (s).....	41
Anf. 53 Kulturminister LENA ADELSON	
LILJEROTH (m).....	42
11 § Anmälan om inkomna faktapromemorior om förslag från Europeiska kommissionen	43
12 § Hänvisning av ärende till utskott	43
13 § Förnyad bordläggning.....	43
14 § Bordläggning och beslut om förlängd motionstid.....	43
15 § Anmälan om interpellationer	44
16 § Anmälan om frågor för skriftliga svar	45
17 § Anmälan om skriftligt svar på fråga.....	46
18 § Kammaren åtskildes kl. 16.06.	46

